

Η
ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ
3ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της στις 19 Απριλίου 2024 με την εξής σύνθεση:
Ιωάννης Λαμπρόπουλος Πρόεδρος, Βικτωρία Πισμίρη - Μέλος, Ελευθερία
Καλαμιώτη - Μέλος και Εισηγήτρια.

Για να εξετάσει την από 11-03-2024 με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ)
ΕΑΔΗΣΥ367/12-03-2024 Προδικαστική Προσφυγή της εταιρίας με την
επωνυμία «...» (εφεξής η «προσφεύγουσα»), που εδρεύει στην ... , επί του ...
χλμ. Λεωφ. ... , όπως νόμιμα εκπροσωπείται.

Κατά του ... (εφεξής η «Αναθέτουσα Αρχή»), όπως νόμιμα
εκπροσωπείται.

Κατά της εταιρίας με την επωνυμία «...» και με τον διακριτικό τίτλο
«...» (εφεξής η «παρεμβαίνουσα»), που εδρεύει στο ... , επί της οδού ... αρ.
... όπως νόμιμα εκπροσωπείται, που άσκησε παρέμβαση στο πλαίσιο της
προδικαστικής προσφυγής.

Με την προδικαστική προσφυγή η προσφεύγουσα ζητεί να ακυρωθεί η
απόφαση με α.π. .../21-02-2024 (Α.Δ.Α...) του ... με θέμα: «Έγκριση του από
22-01-2024 Πρακτικού Ι Αποσφράγισης και Αξιολόγησης Προσφορών της
Επιτροπής του ανοικτού ηλεκτρονικού Διαγωνισμού για το έργο «...» της
Δράσης- ... του ... ».

Η συζήτηση άρχισε αφού άκουσε την Εισηγήτρια.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της προσφυγής έχει καταβληθεί
παράβολο ποσού 15.000,00 € σύμφωνα με τα άρθρα 363 του Ν. 4412/2016
και 5 του Π.Δ. 39/2017 (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ... και την

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

εκτύπωση από τη σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών με την ένδειξη «ΔΕΣΜΕΥΜΕΝΟ»).

2. Επειδή, η Αναθέτουσα Αρχή με την με ΑΔΑΜ ... Διακήρυξη προκήρυξε ανοικτή διαδικασία για τη σύναψη ηλεκτρονικών δημόσιων συμβάσεων άνω των ορίων για την επιλογή αναδόχου κατασκευής του έργου ««...», εκτιμώμενης αξίας 25.403.225,81 ευρώ (πλέον Φ.Π.Α. 24% 6.096.774,19 ευρώ). Η συνολική προθεσμία εκτέλεσης του έργου, ορίζεται σε τριάντα οκτώ (38) μήνες από την ημέρα υπογραφής της σύμβασης. Αναλυτικότερα στοιχεία για τις προθεσμίες του έργου αναφέρονται στην ... Κριτήριο για την ανάθεση της σύμβασης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής (χαμηλότερη τιμή). Τα προτεινόμενα έργα κατασκευάζονται εντός των διοικητικών ορίων της ... , του ... (όρος ... της Διακήρυξης - Τόπος εκτέλεσης του έργου). Στον όρο ... της Διακήρυξης -Περιγραφή και ουσιώδη χαρακτηριστικά του έργου) ορίζεται ότι σύμφωνα με την προτεινόμενη γενική διάταξη έργων, προβλέπεται ... επί του ..., ύψους 51,0 m από την κοίτη, με αργιλικό πυρήνα, φίλτρα και στραγγιστήρια και σώματα στήριξης από κατάλληλα υλικά αναγκαίων εκσκαφών και από δανειοθαλάμους της περιοχής του ταμιευτήρα. Προβλέπονται έργα υπερχειλιστή στο αριστερό αντέρεισμα και προτείνεται ο τύπος του ανοικτού, μετωπικού υπερχειλιστή. Τα έργα της προσωρινής εκτροπής της απορροής του ρέματος από την κοίτη, στη θέση των έργων θεμελίωσης του φράγματος, περιλαμβάνουν την κατασκευή σήραγγας, μήκους περί τα 420m και διαμέτρου D=5,50m, ενώ το συνολικό μήκος του έργου της σήραγγας εκτροπής είναι περί τα 467m. Η σήραγγα εκτροπής τοποθετείται κατά μήκος του αριστερού αντερείσματος και προβλέπεται η κατασκευή κυρίως ανάντη προφράγματος. Το έργο της εκτροπής, μετά την ολοκλήρωση των έργων του φράγματος και του υπερχειλιστή ασφαλείας, θα συμπληρωθεί με τα αναγκαία έργα ώστε να λειτουργεί ως έργο υδροληψίας και εκκένωσης του ταμιευτήρα. Τέλος, στα έργα του φράγματος περιλαμβάνονται και τα έργα κατασκευής και αποκατάστασης της οδοποιίας, των προσπελάσεων που θίγονται από την κατασκευή του ταμιευτήρα του φράγματος: α) του τμήματος της υφιστάμενης οδού που συνδέει την ... με τα γύρω χωριά της περιοχής η οποία κατακλύζεται, β) της μόνιμης οδού προσπέλασης της στέψης του φράγματος και γ) της προσπέλασης του κτιρίου

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

δικλίδων και οργάνων. Η ως άνω Διακήρυξη αναρτήθηκε στο Κεντρικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ) στις 07-07-2023 με ΑΔΑΜ ... καθώς και στη διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ, όπου έλαβε συστημικό α/α ... Στον διαγωνισμό υπέβαλαν προσφορές τέσσερις οικονομικοί φορείς και συγκεκριμένα η προσφεύγουσα, η παρεμβαίνουσα και οι εταιρίες «...» και «...». Με την προσβαλλόμενη απόφαση η Αναθέτουσα Αρχή ανακήρυξε προσωρινή ανάδοχο της σύμβασης την παρεμβαίνουσα, ενώ η προσφεύγουσα κατετάγη 2η στην σειρά μειοδοσίας.

3. Επειδή, ο διαγωνισμός, ενόψει της φύσεως της Αναθέτουσας Αρχής, του αντικείμενου του και της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, υπάγεται στις διατάξεις του Ν. 4412/2016, η κρινόμενη διαφορά διέπεται από τις διατάξεις του Βιβλίου IV του νόμου αυτού, η δε ΕΑΔΗΣΥ, ενώπιον της οποίας ασκείται η προσφυγή, είναι αρμόδια για την εξέτασή τους.

4. Επειδή, η προδικαστική προσφυγή ασκήθηκε εμπροθέσμως στις 11-03-2024, δηλαδή την πρώτη εργάσιμη ημέρα, λόγω της λήξης της δεκαήμερης προθεσμίας άσκησης της ημέρα Σάββατο (09-03-2024) και της επομένης αυτής Κυριακής (10-03-2024), με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του π.δ. 39/2017, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ, δοθέντος ότι η προσφεύγουσα έλαβε πλήρη γνώση της προσβαλλόμενης και της αιτιολόγησης της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας στις 28-02-2024, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ, απορριπτόμενων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών της παρεμβαίνουσας (σελ. 8-10 της παρέμβασης), γενομένων δεκτών των ισχυρισμών της προσφεύγουσας (σελ. 7-11 του υπομνήματος επί της παρέμβασης). Μετ' εννόμου συμφέροντος η προσφεύγουσα ασκεί την υπό κρίση προδικαστική προσφυγή, στρεφόμενη κατά της προσφοράς της παρεμβαίνουσας, κατά της αποδοχής της αιτιολόγησης της οικονομικής της προσφοράς και της ανάδειξης αυτής ως προσωρινής αναδόχου, επιδιώκοντας την ανάθεση σε αυτήν της σύμβασης.

5. Επειδή, στις 13-03-2024 η Αναθέτουσα Αρχή προέβη σε κοινοποίηση της προδικαστικής προσφυγής προς τους ενδιαφερόμενους, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ, σύμφωνα με το άρ. 365, παρ. 1, σημ. α' του Ν. 4412/2016 και το άρ. 9, παρ. 1, σημ. α' του π.δ. 39/2017.

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

6. Επειδή, στις 22-03-2024 η παρεμβαίνουσα κοινοποίησε, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ, την παρέμβασή της εμπροθέσμως και εν γένει παραδεκτώ, ως έχουσα αναδειχθεί προσωρινή ανάδοχος, επιδιώκει δε να απορριφθεί η κρινόμενη προδικαστική προσφυγή και να διατηρηθεί η ισχύς της προσβαλλόμενης πράξης.

7. Επειδή, στις 22-03-2024 η Αναθέτουσα Αρχή κοινοποίησε, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ, τις με αριθμ. πρωτ. .../22-03-2024 απόψεις της.

8. Επειδή, στις 27-03-2024 η προσφεύγουσα κοινοποίησε εμπρόθεσμα και εν γένει παραδεκτά, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ, το με ίδια ημερομηνία υπόμνημά της επί των απόψεων της Αναθέτουσας Αρχής.

9. Επειδή, στις 02-04-2024 η προσφεύγουσα κοινοποίησε εμπρόθεσμα και εν γένει παραδεκτά, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ, το με ίδια ημερομηνία υπόμνημά της επί της παρέμβασης, δοθέντος ότι η παρέμβαση της κοινοποιήθηκε μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ την 28-03-2024.

10. Επειδή, η διακήρυξη αποτελεί το κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού (Ε.Α. ΣτΕ 352/2016) και ως κανονιστική πράξη, δεσμεύει με τους όρους της, τόσο τους τρίτους προς τους οποίους απευθύνεται, όσο και το ίδιο το νομικό πρόσωπο που προκηρύσσει τον σχετικό διαγωνισμό, το οποίο υποχρεούται εφεξής και μέχρι τέλους της διαδικασίας του διαγωνισμού να εφαρμόζει τα όσα ορίζονται σε αυτή (βλ. ενδεικτικά Πράξεις VI Τμήματος ΕΛΣυν 181/2006, 31/2003, 105/2003, 294/2010, 224, 78/2007, 19/2005 κ.ά.). Ταυτόχρονα, επιβάλλεται να προσδιορίζονται επακριβώς σε αυτήν τα προς συμμετοχή στον διαγωνισμό απαιτούμενα προσόντα και τα υποβλητέα, κατά την κατάθεση της προσφοράς δικαιολογητικά και λοιπά στοιχεία. Άλλωστε, η αρχή της δεσμευτικότητας της διακήρυξης κατοχυρώνεται και στο ενωσιακό δίκαιο, αφού κάθε απόκλιση από τους όρους αυτής αποτελεί παραβίαση της αρχής της ισότητας των διαγωνιζομένων (βλ. Πράξη VI Τμήματος ΕΛΣυν 70/2006). Σκοπός της ενιαίας εφαρμογής των όρων της διακήρυξης και της τήρησης των αρχών της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, είναι η διαμόρφωση ενός ασφαλούς δικαιοκτικού πλαισίου, εντός του οποίου θα διεξαχθεί ο διαγωνισμός και η αποφυγή αδικαιολόγητων αιφνιδιασμών των εν

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

δυνάμει υποψηφίων, οι οποίοι σε κάθε στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας θα εκκινούν από μία κοινή αφετηρία, θα γνωρίζουν εκ των προτέρων ασφαλώς και με ακρίβεια τις προβλεπόμενες διαδικασίες και θα έχουν ίσες ευκαιρίες συμμετοχής, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας. Όπως, δε, παγίως γίνεται δεκτό, οι αρχές της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης στους δημόσιους διαγωνισμούς επιτάσσουν στις αναθέτουσες αρχές να διατυπώνουν τους όρους διεξαγωγής της διαδικασίας ανάθεσης στην προκήρυξη του διαγωνισμού με σαφήνεια, ακρίβεια και χωρίς αμφισημία, κατά τρόπο ώστε αφενός να παρέχουν σε όλους τους ευλόγως ενημερωμένους και επιδεικνύοντες τη συνήθη επιμέλεια διαγωνιζομένους τη δυνατότητα να κατανοούν το ακριβές περιεχόμενο των όρων αυτών και να τους ερμηνεύουν με τον ίδιο τρόπο, αφετέρου, να καθιστούν δυνατό τον αποτελεσματικό έλεγχο του αν οι προσφορές των υποψηφίων ανταποκρίνονται στα τιθέμενα κριτήρια (Ε.Σ Κλ.Ε 157/2017, Τμ. VI 2452/2012, 1643/2014, 6869/2015, 261/2017, βλ. και ΔΕΚ απόφαση της 18.10.2001, C-19/2000, SIAC Construcion Ltd, σκέψεις 41 έως 44, απόφαση της 29.4.2004, C-496/1999 Επιτροπή κατά CAS Succhi di Frutta, σκέψη 111, απόφαση της 10.5.2012, C-368/10, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών σκ. 109 επ.).

11. Επειδή, οι όροι που τίθενται επί ποινή αποκλεισμού από τη διακήρυξη, επάγονται δέσμια αρμοδιότητα της Επιτροπής Διαγωνισμού να αποκλείσει την παρουσιάζουσα έλλειψη/απόκλιση προσφορά (ΣτΕ 743/2000), σύμφωνα με την αρχή της ισότιμης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων και της διαφάνειας της διαδικασίας, που επιβάλλει την εφαρμογή τους κατά τρόπο ενιαίο για όλους τους προσφέροντες κατά την υποβολή, αλλά και αξιολόγηση προσφορών (ΔΕΕ, απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2001, C-19/00 Siac Construction Ltd, Συλλογή 2001, σ. I-7725, σκέψεις 34 και 44 και απόφαση της 25ης Απριλίου 1996, C-87/94, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 1996, σ. I-2043, σκέψη 54).

12. Επειδή, το άρθρο 88 Ν. 4412/2016 περί ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 32 Ν. 4782/2021 (ΦΕΚ Α' 36/09.03.2021) και ισχύει στην προκείμενη διαγωνιστική διαδικασία που εκκίνησε μετά την 01-06-2021, οπότε οι ανωτέρω διατάξεις τέθηκαν σε ισχύ, ορίζει ότι «1. Όταν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με τα έργα, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, οι αναθέτουσες αρχές απαιτούν από τους

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής. Αν οικονομικός φορέας δεν ανταποκριθεί στη σχετική πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής εντός της άνω προθεσμίας και δεν υποβάλλει εξηγήσεις, η προσφορά του απορρίπτεται ως μη κανονική και καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγυητική επιστολή συμμετοχής. 2. Οι εξηγήσεις της παρ. 1 μπορεί να αφορούν ιδίως: α) τα οικονομικά χαρακτηριστικά της μεθόδου κατασκευής, της διαδικασίας παρασκευής ή των παρεχόμενων υπηρεσιών, β) τις επιλεγείσες τεχνικές λύσεις ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτει ο προσφέρων για την παροχή των προϊόντων ή την παροχή των υπηρεσιών ή την εκτέλεση του έργου, γ) την πρωτοτυπία του έργου, των αγαθών ή των υπηρεσιών που προτείνονται από τον προσφέροντα, δ) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18, περί αρχών που εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 89, ε) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις του άρθρου 131, περί υπεργολαβίας, στ) το ενδεχόμενο χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 89, περί δικαιολογητικών σχετικά με τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές. 3. Η αναθέτουσα αρχή αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες, σε συνεννόηση με τον προσφέροντα. Μπορεί να απορρίψει την προσφορά μόνο εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που αναφέρονται στην παρ. 2. Οι αναθέτουσες αρχές απορρίπτουν την προσφορά, εάν διαπιστώσουν ότι η προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή, διότι δεν συμμορφώνεται με τις ισχύουσες υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18. [...] 5α. Στις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, ως ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές, σε κάθε περίπτωση, τεκμαίρονται προσφορές που υποβάλλονται σε διαγωνισμό και εμφανίζουν απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών που υποβλήθηκαν. Η αναθέτουσα αρχή δύναται να κρίνει ότι συνιστούν ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές και προσφορές με μικρότερη ή καθόλου απόκλιση από το ως άνω όριο. Οι παρεχόμενες εξηγήσεις του οικονομικού

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

φορέα, ιδίως ως προς τον προσδιορισμό οικονομικών μεγεθών, με τις οποίες ο προσφέρων διαμόρφωσε την προσφορά του, αποτελούν δεσμευτικές συμφωνίες και τμήμα της σύμβασης ανάθεσης που δεν μπορούν να μεταβληθούν καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης. 6. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων για δημόσιες συμβάσεις προμήθειας αγαθών και παροχής γενικών υπηρεσιών, του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών για δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών και του Υπουργού Υγείας για δημόσιες συμβάσεις προμήθειας ιατροτεχνολογικών αγαθών και παροχής συναφών υπηρεσιών, μπορεί να ορίζονται η μέθοδος και τα κριτήρια, δυνάμει των οποίων μία προσφορά κρίνεται ως ασυνήθιστα χαμηλή, καθώς και ο τρόπος σύνδεσης των κριτηρίων αξιολόγησης των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών με μηχανισμούς καταγραφής τιμών, όπως τα παρατηρητήρια τιμών. Με την ανωτέρω προβλεπόμενη απόφαση δύναται να ορίζονται οι προϋποθέσεις βάσει των οποίων η αναθέτουσα αρχή μπορεί να παρεκκλίνει από την εφαρμογή κάποιων εκ των αναφερόμενων σε αυτήν κριτηρίων».

13. Επειδή, με τις διατάξεις του άρθρου 32 Ν. 4782/2021 προστέθηκε στο άρθρο 88 Ν. 4412/2016 η παρ. 5^α, με την οποία εισήχθη, συγκεκριμένα ως προς τις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, νομοθετικό τεκμήριο για την εμφάνιση μίας προσφοράς ως ασυνήθιστα χαμηλής. Ειδικότερα, προβλέφθηκε ότι τεκμαίρονται ως ασυνήθιστα χαμηλές οι προσφορές εκείνες που εμφανίζουν απόκλιση μεγαλύτερη του δέκα τοις εκατό (10%) από τον μέσο όρο του συνόλου των παραδεκτών προσφορών. Αναλυτικότερα, όπως επεξηγείται και στην αιτιολογική έκθεση του Ν. 4782/2021, με τις εν λόγω διατάξεις καθορίζεται ένα «συνδυασμένο όριο έκπτωσης» άνω του οποίου η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να καλέσει τον οικονομικό φορέα να αιτιολογήσει την προσφερόμενη τιμή και ο οικονομικός φορέας υποχρεούται να υποβάλει έγγραφες εξηγήσεις, τυχόν δε άρνησή του επάγεται την κήρυξη της προσφοράς του ως απαράδεκτη και την κατάπτωση της εγγυητικής επιστολής συμμετοχής. Ειδικότερα, μετά τη θέσπιση του ανωτέρω ορίου έκπτωσης, οι αναθέτουσες αρχές δεν διαθέτουν πλέον διακριτική ευχέρεια να εκτιμήσουν εάν μία προσφορά που αποκλίνει κατά 10% από τον μέσο όρο των εκπτώσεων των λοιπών παραδεκτών προσφορών του διαγωνισμού

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

εμφανίζεται κατ' αρχήν ως ασυνήθιστα χαμηλή, αλλά υποχρεούνται, κατά δεσμία αρμοδιότητα πλέον, να καλέσουν τον εν λόγω προσφέροντα για παροχή εξηγήσεων επί της προσφερθείσας τιμής. Ωστόσο, εξακολουθούν να εφαρμόζονται κατά τα λοιπά οι διατάξεις του άρθρου 88 Ν. 4412/2016 σχετικά με την παροχή εξηγήσεων από τους οικονομικούς φορείς και την αξιολόγηση αυτών από τις αναθέτουσες αρχές. Έτσι, για την τεκμηρίωση της προσφερόμενης τιμής, οι οικονομικοί φορείς οφείλουν να αποδείξουν με κάθε πρόσφορο τρόπο, και – ενδεικτικώς, αλλά όχι αποκλειστικώς – με αναφορά στα στοιχεία της παρ. 2 του άρθρου 88 Ν. 4412/2016 την σοβαρότητα και την φερεγγυότητα των προσφορών τους σε σχέση με την συγκεκριμένη υπό ανάθεση σύμβαση (βλ. ΔΕΕ C–568/13, 18.12.2014, AziendaOspedaliero-UniversitariadiCareggi-FirenzeEU:C:2014:2466, σκ. 50, C-599/10, 29.03.2021, AE SAG ELV Slovensko κ.λπ., EU:C:2012:191, σκέψεις 29 και 30). Και ναι μεν τα στοιχεία του άρθρου 88 παρ. 2 Ν. 4412/2016 αναφέρονται ενδεικτικά, και όχι περιοριστικά, τούτο, όμως, δεν σημαίνει ότι οι οικονομικοί φορείς δεν υποχρεούνται να τεκμηριώσουν την προσφερόμενη τιμή με στοιχεία κρίσιμα σε σχέση με την συγκεκριμένη σύμβαση, και όχι με την εν γένει επιχειρηματική τους δραστηριότητα ή με προηγούμενες διαγωνιστικές διαδικασίες (πρβλ. ΔΕΕ Slovensko, ο.π., σκ. 30, ΔΕΦΑΘ 120/2020). Περαιτέρω, στις περιπτώσεις αυτές απαιτείται η ανάπτυξη μεταξύ του αναθέτοντος φορέα και του διαγωνιζομένου ενός ουσιαστικού διαλόγου, ο οποίος πρέπει να λαμβάνει χώρα σε χρόνο κατάλληλο, ήτοι κατά την αξιολόγηση των προσφορών και πριν τη λήψη της απόφασης για την ανάθεση της σύμβασης, με σκοπό την αποτροπή αυθαίρετων εκτιμήσεων της αναθέτουσας αρχής και τη διασφάλιση πραγματικού ανταγωνισμού μεταξύ των υποψηφίων αναδόχων. Στο πλαίσιο αυτό, δεν αποκλείεται, μετά την αρχική εκτίμηση των απαντήσεων των οικονομικών φορέων, να κληθούν αυτοί εκ νέου, με νέα και συγκεκριμένη πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής, να αιτιολογήσουν τα σημεία των προσφορών τους που εξακολουθούν να της προκαλούν αμφιβολίες (πρβλ. ΣΤΕ 199/2021). Η αναθέτουσα αρχή οφείλει να αξιολογήσει το σύνολο των υποβαλλόμενων στοιχείων και να κρίνει επ' αυτών με αιτιολογημένη κρίση, πριν την απόφασή της για την αποδοχή ή την απόρριψη της προσφοράς. Εκ τούτων παρέπεται ότι η αξιολογική κρίση στις σχετικές διευκρινίσεις επί της εκάστοτε κατατεθείσας προσφοράς

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

διαγωνιζομένου πρέπει να γίνεται πρωτογενώς από την αναθέτουσα αρχή, η οποία οφείλει να προβεί σε ευρύ έλεγχο ουσίας των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών, ενώ οι κρίσεις της υπόκεινται σε έλεγχο αιτιολογίας από τα αρμόδια όργανα, όπως εν προκειμένω η ΕΑΔΗΣΥ (πρβλ. ΕΛΣυν Μειζ. 804/2018).

14. Επειδή, σε περίπτωση κατά την οποία διαγωνιζόμενος προβάλλει ενώπιον της αναθέτουσας αρχής ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς περί υποβολής ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς εκ μέρους άλλου διαγωνιζομένου, γεννάται αντίστοιχη υποχρέωσή της να απαντήσει επί των προβληθέντων ουσιωδών ισχυρισμών. Η απάντηση αυτή πρέπει να είναι νομίμως αιτιολογημένη, η δε νομιμότητα και επάρκεια της σχετικής αιτιολογίας αποτελεί αντικείμενο ελέγχου από την ΕΑΔΗΣΥ (βλ. ΣτΕ 7μ 726/2022, ΣτΕ 199/2021, 154/2021, ΕΑ ΣτΕ 12/2020). Ωστόσο, οι διαγωνιζόμενοι δεν εμποδίζονται να προβάλλουν το πρώτον ισχυρισμούς περί ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών έτερων προσφερόντων, με την άσκηση προδικαστικής προσφυγής, τους ενώπιον της ΕΑΔΗΣΥ (πρβλ. ΣτΕ 7μ 726/2022, σκ. 32, ΑΕΠΠ 1554/2021, σκ. 11), προς την οποία, άλλωστε, η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται κατ' άρθρον 365 παρ. 1 περ. β' Ν. 4412/2016 να υποβάλλει απόψεις, με τις οποίες έχει τη δυνατότητα να παραθέσει αρχική ή συμπληρωματική αιτιολογία της προσβαλλόμενης πράξης, η οποία, στην περίπτωση αυτή, μπορεί να αναφέρεται ιδίως στις αιτιάσεις του προσφεύγοντος περί ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών έτερων προσφερόντων. Στην περίπτωση αυτή, εφόσον διαπιστωθεί από την ΕΑΔΗΣΥ, κατά την εξέταση προβαλλόμενων ειδικών και συγκεκριμένων ισχυρισμών του προσφεύγοντος, ότι ένας προσφέρων υπολόγισε κονδύλια για την εκτέλεση της σύμβασης, το ύψος των οποίων κρίνεται ανεπαρκές, ο αποκλεισμός του διαγωνιζομένου από τη διαδικασία ανάθεσης αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα της αναθέτουσας αρχής, αφού αυτή κρίνει αιτιολογημένα ότι τα στοιχεία που παρείχε ο διαγωνιζόμενος δεν εξηγούν ικανοποιητικά την προσφερόμενη τιμή και ότι αυτή δεν επαρκεί για την υλοποίηση της συγκεκριμένης σύμβασης, της ΕΑΔΗΣΥ μη δυνάμενης να υποκαταστήσει την αναθέτουσα αρχή ως προς την άσκηση της συγκεκριμένης αρμοδιότητας (πρβλ. ΣτΕ 602/2021, ΕΑ ΣτΕ 288/2020).

15. Επειδή, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι είναι μη νόμιμη η αποδοχή της αιτιολόγησης της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας (σελ. 10-30 της προσφυγής, ίδια σελ. 15-30) και ειδικότερα ότι Α) είναι μη νόμιμη η δια της διαδοχικής παροχής διευκρινίσεων τροποποίηση της αρχικής αιτιολόγησης της παρεμβαίνουσας. Συγκεκριμένα, αφού παραθέτει το ιστορικό της παροχής αιτιολόγησης – διευκρινίσεων εκ μέρους της παρεμβαίνουσας προς την Αναθέτουσα Αρχή κατόπιν σχετικών προσκλήσεων της και βάσει των διαπιστώσεων αυτής, ισχυρίζεται ότι μη νόμιμα έγινε δεκτή η αιτιολόγηση την οποία υπέβαλε η παρεμβαίνουσα αφού η εν λόγω αιτιολόγηση μετεβλήθη άλλες δύο φορές μετά την αρχική της υποβολή. Υποστηρίζει ότι κατά παράβαση της πρόβλεψης του νόμου για υποβολή αιτιολόγησης που εμπεριέχει δεσμευτικές συμφωνίες και αποτελεί τμήμα της σύμβασης ανάθεσης που δεν μπορούν να μεταβληθούν καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης εντός αποκλειστικής προθεσμίας, η παρεμβαίνουσα μετέβαλε εκπροθέσμως, μη νομίμως και απαραδέκτως την αρχικώς υποβληθείσα αιτιολόγησή της άλλες δύο φορές προκειμένου να την καταστήσει από ζημιογόνα, κερδοφόρα, η, δε, Αναθέτουσα Αρχή, ενώ μπορούσε να ζητήσει και εν συνεχεία να κρίνει αποκλειστικά και μόνο διευκρινίσεις επί της αρχικώς υποβληθείσας αιτιολόγησης, μη νόμιμα δέχθηκε τροποποιήσεις αυτής που μετέβαλαν ουσιώδη στοιχεία της αρχικώς υποβληθείσας αιτιολόγησης. Περαιτέρω, αναφέρει ότι στον πίνακα που επισυνάπτει στην προσφυγή της ως ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α και αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα αυτής παρατίθενται οι διαφορές μεταξύ πρώτης, δεύτερης και τρίτης αιτιολόγησης, ώστε να καταστεί καταφανές ότι δεν έλαβε χώρα διευκρίνιση και αποσαφήνιση της αρχικής αιτιολόγησης, αλλά παράνομη και εκπρόθεσμη τροποποίηση της αρχικώς υποβληθείσας. Ακόμη, προβάλλει ότι αρκεί, ενόψει των όσων ισχυρίζεται, να παρατηρηθεί ότι στην αρχική από 16-10-2023 αιτιολόγηση η παρεμβαίνουσα εμφανίζει προσδοκώμενο καθαρό κέρδος 1.726.535,74 ευρώ, στην δεύτερη από 13-12-2023 1.665.288,67 ευρώ και στην τελική από 18-01-2024 1.434.712,95 ευρώ. Σημειώνει, επίσης, ότι με τον πτωτικό ρυθμό που κινείται το εμφανιζόμενο κέρδος της παρεμβαίνουσας είναι πιθανό μετά από μερικές ακόμα διευκρινίσεις, να εμφάνιζε αυτοβούλως ζημία, καθώς και ότι γεγονός είναι ότι η κατά το δοκούν εμφάνιση διαφορετικού ποσού κέρδους κάθε φορά στερεί από την αιτιολόγηση και από την προσφορά κάθε σοβαρότητα και

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

αξιοπιστία και καθιστά αυτήν άνευ ετέρου απορριπτέα. Επιπλέον, υποστηρίζει ότι η αποδοχή των επίμαχων τροποποιήσεων αποδεικνύει ότι η αρχική αιτιολόγηση (που αποτελεί την αποτύπωση της οικονομικής της προσφοράς) περιελάμβανε ανακριβή στοιχεία και ως εκ τούτου όχι μόνο δεν ήρθαν οι (εκ του νόμου και λόγω του τεκμηρίου) αμφιβολίες της Αναθέτουσας Αρχής ως προς τον ρεαλισμό και το εφικτό της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας, αλλά, αντιθέτως, απεδείχθη το ανέφικτο και ανεφάρμοστο αυτής. Επικαλείται την απόφαση .../2023 της Αρχής υποστηρίζοντας ότι είναι όμοια με τα γενόμενα δεκτά από την Αρχή, στην προκείμενη περίπτωση, αν ληφθεί υπόψη ότι με την αρχική αιτιολόγηση αποτυπώθηκε η οικονομική προσφορά της παρεμβαίνουσας με τις μετέπειτα μη νόμιμες τροποποιήσεις, τροποποιήθηκε μη νόμιμα, εκπρόθεσμα και απαραδέκτως η αρχική αιτιολόγηση και κατά συνέπεια η οικονομική προσφορά της κατά τρόπο μη νόμιμο και κατά παράβαση της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων. Συμπερασματικά προβάλλει ότι προσφορά της παρεμβαίνουσας έπρεπε να αποκλεισθεί άνευ ετέρου ήδη από την υποβολή της δεύτερης έκθεσης αιτιολόγησης που υπέβαλε αφού η Επιτροπή του Διαγωνισμού διαπίστωσε αφενός ότι δεν είχε ανταποκριθεί στο απευθυνθέν σε αυτή αίτημα διευκρινίσεων και αφετέρου και προεχόντως ότι μετέβαλε – τροποποίησε (και δεν διευκρίνισε) στοιχεία και δεδομένα της αρχικής της αιτιολόγησης, τούτα δε πολλώ μάλλον μετά την υποβολή και της τρίτης έκθεσης αιτιολόγησης που εκ νέου τροποποιούσε την αρχική Β). Εκτός των προαναφερόμενων και επικουρικώς, προβάλλει ότι η προσβαλλόμενη είναι ακυρωτέα και ως πλημμελώς αιτιολογημένη δεδομένου ότι ούτε στο Πρακτικό της Επιτροπής του Διαγωνισμού ούτε στο σώμα αυτής, αιτιολογείται με ποιο τρόπο ήρθαν με την τρίτη και τελική αιτιολόγηση οι πλημμέλειες που οδήγησαν την Επιτροπή με το από 11/01/2024 έγγραφό της να ζητήσει από την Αναθέτουσα Αρχή την παροχή νέων διευκρινίσεων σχετικά με την αιτιολόγηση της παρεμβαίνουσας και την Αναθέτουσα Αρχή με το υπ' αριθ. πρωτ. .../12-01-2024 έγγραφό της να ζητήσει τις διευκρινίσεις αυτές από την παρεμβαίνουσα. Υποστηρίζει ότι η αναφορά της προσβαλλόμενης κατά την οποία: «η ανάλυση κόστους έγινε στο μεγαλύτερο μέρος του βάσει της υπ' αριθ. Πρωτ.../25-04-2017 (ΑΔΑ:...) ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ... της ... και στα κόστη που δεν ακολουθήθηκε η ως άνω Εγκύκλιος τεκμηριώθηκε πλήρως ο τρόπος επιλογής και εφόσον το

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

αποτέλεσμα είναι θετικό» είναι, καταφανώς, χαρακτηριστικά αόριστη αφού δεν κάνει την παραμικρή αναφορά στα στοιχεία που περιελάμβανε η τρίτη κατά σειρά υποβληθείσα με το υπ' αριθ. πρωτ. .../18-01-2024 έγγραφο της παρεμβαίνουσας αιτιολόγηση και στο κατά πόσο αυτά ικανοποίησαν (και με ποιο τρόπο) τις ερωτήσεις που η ίδια απηύθυνε σε αυτήν, επομένως και για τον λόγο αυτόν πρέπει να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη και Γ) προβάλλει ότι είναι ζημιογόνος η οικονομική προσφορά της παρεμβαίνουσας. Υποστηρίζει περαιτέρω και επικουρικώς ότι η υποβληθείσα από την παρεμβαίνουσα μόνη παραδεκτή αιτιολόγηση (μέσω ΕΣΗΔΗΣ στις 16/10/2023 καθώς και σε έντυπη μορφή στις 16/10/2023 - αριθ. πρωτ. εισερ. .../16-10-2023) ήταν απορριπτέα άνευ ετέρου αφού κατέληγε σε παραδοχή υποβολής ζημιογόνου οικονομικής προσφοράς από αυτήν, ενώ στην συνέχεια αποδεικνύεται ότι με τις παραδοχές της ίδιας της παρεμβαίνουσας, όπως αυτές αποτυπώθηκαν στην αιτιολόγησή της, η οικονομική προσφορά της ήταν ζημιογόνος. Ειδικότερα, ισχυρίζεται ότι στην ως άνω αιτιολόγηση και ειδικότερα στους τελικούς πίνακες στην παράγραφο 16 του κόστους του έργου (σελίδες 151 και 152) αναφέρεται ως συνολικό ποσό κόστους του έργου τα 17.689.010€ με τον τρόπο που τότε τα είχε αιτιολογήσει, παραθέτει, δε, στην προσφυγή της τον ... Πίνακα για το συνολικό κόστος (απόσπασμα από 1η αιτιολόγηση της παρεμβαίνουσας στις 16/10/2023), καθώς και τον ... Πίνακα καθαρού κέρδους και συμπεράσματα (απόσπασμα από 1η αιτιολόγηση της παρεμβαίνουσας στις 16/10/2023). Υποστηρίζει ότι, από τα ανωτέρω, εξάγεται το συμπέρασμα ότι η παρεμβαίνουσα στην μόνη παραδεκτώς υποβληθείσα αιτιολόγησή της καταλήγει σε κόστος έργου 17.689.010,00 ευρώ και ότι το ποσό αυτό που συνιστά το συνολικό κόστος του έργου που η ίδια έχει υπολογίσει και συνοψίζει στον ως άνω πίνακα (ήτοι 17.689.010€) συγκρίνει στη συνέχεια με τον αρχικό προϋπολογισμό (δημοπράτησης) του έργου μαζί με το ... δηλαδή με τα 19.960.767,55€ αναφέροντας ότι απομένει κέρδος 1.726.535,74€. Σημειώνει ότι διέλαθε, όμως, της προσοχής της ότι το κόστος του έργου δεν θα έπρεπε να το συγκρίνει με τον προϋπολογισμό της σύμβασης, αλλά με τον προϋπολογισμό της προσφοράς της δηλαδή τα 15.710.866€ μαζί με ... Ως εκ τούτου, κατά την προσφεύγουσα, είναι προφανές ότι αν συγκριθεί το κατά την ίδια την παρεμβαίνουσα κόστος του έργου με την προσφορά της, αποδεικνύεται ζημιογόνο γιατί μόνο με το

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

καθαρό κέρδος προ φόρων προκύπτει σύνολο εργασιών προσφοράς: 15.710.866 €, συνολικό κόστος έργου (αφαιρείται): - 17.689.010 € και συνολικό καθαρό κέρδος έργου: - 1.978.144 €. Επομένως, κατά την προσφεύγουσα, η ίδια η παρεμβαίνουσα έχει συνομολογήσει ότι η προσφορά της δεν είναι υλοποιήσιμη αφού είναι ζημιογόνος, συνεπεία, δε, των ανωτέρω, μετά την αρχική αιτιολόγηση η Αναθέτουσα Αρχή όφειλε να καταλήξει στο βέβαιο και πλήρως αιτιολογημένο συμπέρασμα ότι η προσφορά είναι αποκλειστέα ως ζημιογόνος και ως εκ τούτου δεν είχε δικαίωμα να καλέσει εκ νέου την παρεμβαίνουσα σε διευκρινίσεις ώστε μέσω αυτών και κατ' ουσίαν μέσω της μη νόμιμης τροποποίησης της αρχικής αιτιολόγησης να καταστεί μια ζημιογόνος προσφορά σε αποδεκτή. Αναφέρει ότι η παρεμβαίνουσα αφού συνειδητοποίησε στη συνέχεια, μετά τις παρατηρήσεις της Υπηρεσίας, το σφάλμα στο οποίο υπέπεσε, προσπάθησε τεχνηέντως να υιοθετήσει διαφορετικές παραδοχές σε σχέση με την αρχική αιτιολόγηση, ώστε να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το έργο είναι επικερδές σύμφωνα με το ποσοστό έκπτωσης που έχει δώσει, μειώνοντας τόσο τις τιμές σε 4 άρθρα (...) όσο και σε διάφορα ποσά των αρχικών υπολογισμών της στο έμμεσο κόστος, ώστε να καταλήξει απολύτως αυθαίρετα στο αποτέλεσμα που επεδίωκε. Εν συνεχεία, η προσφεύγουσα αφού παραθέτει στην προσφυγή της τον ... Πίνακα Κόστους και καθαρού κέρδους και συμπεράσματα (απόσπασμα από 3η αιτιολόγηση της παρεμβαίνουσας στις 18/01/2024), ισχυρίζεται ότι από τον πίνακα αυτό και από την σύγκριση μεταξύ πρώτης και τρίτης αιτιολόγησης προκύπτει ότι η παρεμβαίνουσα προέβη στις εξής απολύτως αυθαίρετες τροποποιήσεις της αρχικής αιτιολόγησης και συγκεκριμένα: • ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΡΓΟΥ: ΑΠΟ 1.101.834,37€ (1Η ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ) ΕΜΦΑΝΙΖΕΙ 372.149,90€ (3Η ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ): ΔΙΑΦΟΡΑ 729.684,47€: • ΑΜΕΣΟ ΚΟΣΤΟΣ: ΑΠΟ 11.940.564,96€ (1Η ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ) ΕΜΦΑΝΙΖΕΙ 11.137.138,53€ (3Η ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ): ΔΙΑΦΟΡΑ 803.426,43€ (Αλλάζοντας την αιτιολόγησή της σε 4 άρθρα δηλαδή στα Β.24/Β.31/Γ.64&ΣΤ01) • ΕΜΜΕΣΟ ΚΟΣΤΟΣ: ΑΠΟ 2.109.059,76€ (1Η ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ) ΕΜΦΑΝΙΖΕΙ 1.298.012,78€ (3Η ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ): ΔΙΑΦΟΡΑ 811.046,98€ • ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ – ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΕΙΣ: ΑΠΟ 534.748,54€ (1Η ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ) ΕΜΦΑΝΙΖΕΙ 466.049,47€ (3Η ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ): ΔΙΑΦΟΡΑ: 68.699,07€ • ΔΑΠΑΝΕΣ...:ΑΠΟ 1.000.000€ (1Η ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ) ΕΜΦΑΝΙΖΕΙ

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

0€ (3Η ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ): ΔΙΑΦΟΡΑ: 1.000.000€. Επομένως, ως η προσφεύγουσα προβάλλει, από τις ως άνω απολύτως αυθαίρετες, ατεκμηρίωτες, εκπρόθεσμες και απαράδεκτες τροποποιήσεις, η προσφορά της παρεμβαίνουσας είναι εξ αρχής ομολογημένα ζημιογόνος και ως εκ τούτου άνευ ετέρου αποκλειστέα κατά δέσμια αρμοδιότητα της αναθέτουσας αρχής. Καταλήγει ότι από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η αιτιολόγηση της παρεμβαίνουσας δεν εμφανίζει σοβαρότητα και συνέπεια, αφού όταν διαπίστωσε το κεφαλαιώδες σφάλμα στο οποίο υπέπεσε, απλά μετέβαλε αυθαίρετα και κατά το δοκούν τα μεγέθη που είχε παρουσιάσει στην αρχική αιτιολόγηση (υπενθυμίζοντας ότι τα μεγέθη αυτά αποτελούν δεσμεύσεις και συμφωνίες που διαρκούν καθ' όλη τη διάρκεια της σύμβασης, μη δυνάμενα να τροποποιούνται κατά το δοκούν) ώστε να εμφανίσει τεχνηέντως ένα έργο πλήρως ζημιογόνο ως δήθεν κερδοφόρο, επομένως η Αναθέτουσα Αρχή μη νόμιμα δέχθηκε αυτή τη μεθόδευση αντί να αποκλείσει την οικεία προσφορά και ως εκ τούτου η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί.

16. Επειδή, η παρεμβαίνουσα προβάλλει Α) επί του πρώτου λόγου της προδικαστικής προσφυγής ότι ως προκύπτει από τις παρατεθείσες στην παρέμβασή της διατάξεις και τη νομολογιακή τους εξειδίκευση τόσο από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα εθνικά δικαστήρια, όσο και από τις αποφάσεις της Αρχής, πρωταρχικό μέλημα του νομοθέτη κατά τη θέσπιση των διαδικασιών εντοπισμού και αξιολόγησης των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών είναι να αποτραπούν τυχόν αυθαίρετες εκτιμήσεις της αναθέτουσας αρχής που οδηγούν στον αποκλεισμό ευνοϊκών οικονομικών προσφορών ως ασυνήθιστα χαμηλών, ενώ αυτές ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα και προκύπτει πράγματι οικονομική δυνατότητα υλοποίησής τους, ενώ αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο ο νόμος προβλέπει την υποχρέωση (δέσμια αρμοδιότητα) της Διοίκησης να καλεί τους προσφέροντες να αιτιολογήσουν την οικονομική τους προσφορά που τεκμαίρεται ως ασυνήθιστα χαμηλή, βάσει του ποσοστιαίου κριτηρίου απόκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 88 παρ. 5α του ν. 4412/2016. Διευκρινίζει πως δέσμια αρμοδιότητα της Διοίκησης όσον αφορά τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές, προβλέπεται μόνο προς τον σκοπό της αποτροπής της απόρριψης μίας προσφοράς με βάση τις αυθαίρετες εκτιμήσεις της και εφόσον προκύπτει άνευ οιασδήποτε αμφιβολίας ότι η εν λόγω προσφορά είναι μη υλοποιήσιμη και δεν

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, όπερ ουδόλως συμβαίνει εν προκειμένω. Υπό αυτά τα δεδομένα, κατά την παρεμβαίνουσα, οποιαδήποτε επινόηση και επέκταση της δέσμιας αρμοδιότητας της Διοίκησης και σε άλλα στάδια αξιολόγησης της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς, πέραν του ότι αντίκειται στο ίδιο το γράμμα του νόμου, αντιβαίνει πλήρως και στο πνεύμα του δικαίου των δημοσίων συμβάσεων, το οποίο αποβλέπει στη διάσωση ευνοϊκών, αλλά υλοποιήσιμων προσφορών από τυχόν αυθαίρετες εκτιμήσεις της αναθέτουσας αρχής που μπορεί να οδηγήσουν στην άνευ ετέρου απόρριψή τους. Αναφέρει ότι σε αντίθεση με τις περιοριστικά αναφερόμενες στον νόμο, περιπτώσεις δέσμιας αρμοδιότητας της Διοίκησης, τις οποίες παραθέτει, η διαδικασία της αξιολόγησης των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών χαρακτηρίζεται ως επί το πλείστον από την αναγνώριση μίας ευρείας διακριτικής ευχέρειας στη Διοίκηση, όσον αφορά στην κρίση της επί των συγκεκριμένων οικονομικών προσφορών, ενώ τα ευρέα περιθώρια διακριτικής ευχέρειας που καταλείπονται στη Διοίκηση όσον αφορά την αξιολόγηση των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών, καθώς και η εν γένει ελαστικότητα και επιείκεια που διέπει την εν λόγω διαδικασία, εμφανίζονται πλήρως και από τη νομολογία του ΔΕΕ, των εθνικών δικαστηρίων, αλλά και της Αρχής διότι οι οικονομικοί φορείς δύνανται να αποδείξουν με κάθε πρόσφορο τρόπο, δηλαδή χωρίς ειδικούς περιορισμούς, την σοβαρότητα και την φερεγγυότητα των προσφορών τους. Επίσης, προβάλλει, επικαλούμενη σχετικές αποφάσεις, ότι ταπροαναφερόμενα ευρέα περιθώρια διακριτικής ευχέρειας καταδεικνύονται από τη δυνατότητα της αναθέτουσας αρχής μετά την αρχική εκτίμηση των απαντήσεων-διευκρινίσεων των οικονομικών φορέων, να τους καλέσει εκ νέου, με νέα και συγκεκριμένη πρόσκληση, να αιτιολογήσουν τα σημεία των προσφορών τους που εξακολουθούν να της προκαλούν αμφιβολίες, ενώ η διαδικασία «διαλόγου» στο πλαίσιο αιτιολόγησης της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς ολοκληρώνεται νόμιμα οποτεδήποτε πληρωθούν σωρευτικά οι εξής δύο αναγκαίες συνθήκες: αφενός παρασχέθηκε στον προσφέροντα η δυνατότητα να υποστηρίξει την προσφορά του κατά τρόπο πλήρη και λυσιτελή ως προς όλα τα σημεία που τυχόν δημιούργησαν αμφιβολίες στην αναθέτουσα αρχή και αφετέρου εκφέρεται ασφαλής κρίση της αναθέτουσας αρχής ως προς το παραδεκτό της προσφοράς, κατόπιν αποσαφήνισης όλων των κρίσιμων στοιχείων που τη

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

συνθέτουν, επομένως, η μη πλήρωση έστω και μίας από τις πιο πάνω συνθήκες καθιστά τη διαδικασία ελέγχου της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς πλημμελή. Ισχυρίζεται ότι εκ των ανωτέρω συνάγεται πως η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να προβεί σε ευρύ και «εξαντλητικό» έλεγχο ουσίας των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών, προτού διαμορφώσει την τελική αξιολογική της κρίση σε σχέση με την αποδοχή ή την απόρριψη της κατατεθείσας προσφοράς και ότι οφείλει να περατώσει τον εν λόγω διάλογο μόνο εφόσον έχουν αρθεί όλες οι τυχόν αμφιβολίες που διατηρεί σε σχέση με τα σημεία που συνθέτουν την οικονομική προσφορά. Υπό τα ανωτέρω δεδομένα, ως προβάλλει η παρεμβαίνουσα, η διαδικασία διαλόγου μεταξύ Αναθέτουσας Αρχής και προσφέροντος δεν υπηρετεί απλώς το «δικαίωμα υπερασπίσεως» της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς, αλλά προασπίζει προεχόντως την αρχή του δημοσίου συμφέροντος και της αρχής της διαφάνειας διότι μέσω αυτής της διαδικασίας διασφαλίζεται η καλύτερη δυνατή ενημέρωση της αναθέτουσας αρχής σε σχέση με τα οικονομικά δεδομένα που συνθέτουν την οικονομική προσφορά. Συναφώς, ως προβάλλει, η αναθέτουσα αρχή είναι σε θέση να εκφέρει ασφαλή κρίση περί του αξιόπιστου χαρακτήρα της χαμηλής προσφοράς και έτσι αποτρέπεται το ενδεχόμενο αυθαίρετων κρίσεων που αποστερούν τη Διοίκηση από την επιλογή χαμηλών-ευνοϊκών, πλην όμως υλοποιήσιμων οικονομικών προσφορών. Επικαλείται την υπ' αρ. .../2023 απόφαση της Αρχής και προβάλλει ότι είναι δυνατή η εκ των υστέρων και επ' ευκαιρία διευκρινιστικών ερωτημάτων, τροποποίηση της αιτιολόγησης που υποβάλλει ο οικονομικός φορέας στο πλαίσιο του ανοιχτού διαλόγου και της συνεννόησης του τελευταίου με την αναθέτουσα αρχή διότι έτσι διασφαλίζεται η μέγιστη δυνατή «ευελιξία» των διαβουλευόμενων μερών που ενδεικτικώς περιλαμβάνει τη δυνατότητα της αναθέτουσας αρχής να καλέσει με νέες μεταγενέστερες προσκλήσεις τους προσφέροντες προς αποσαφήνιση των σημείων των προσφορών τους που εξακολουθούν να της προκαλούν αμφιβολίες ή που αφορούν πρόδηλα εκ παραδρομής λάθη, καθώς και τη δυνατότητα των προσφερόντων να αποδείξουν με κάθε πρόσφορο τρόπο τη φερεγγυότητα των προσφορών τους ή ακόμη και να απαντήσουν στην απόφαση της δημόσιας αρχής να απορρίψει τις προσφορές τους ως ασυνήθιστα χαμηλές μετά την εκ μέρους τους παροχή εξηγήσεων, όπερ, κατά την παρεμβαίνουσα, ουδόλως συμβαίνει εν προκειμένω αφού η

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

Αναθέτουσα Αρχή διαπίστωσε ορθώς τη νομιμότητα και το υλοποιήσιμο της οικονομικής της προσφοράς. Σύμφωνα δε και με την νομολογία που επικαλείται η παρεμβαίνουσα, η Αναθέτουσα Αρχή δύναται να απορρίψει προσφορά μόνο εάν διαπιστώσει αιτιολογημένα ότι τα στοιχεία και οι εκτιμήσεις που διαλήφθηκαν στην προσφορά δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα ή κλονίζονται σοβαρά ή από αυτές προκύπτει οικονομική αδυναμία υλοποίησης του έργου, όχι όμως εάν οι εξηγήσεις του είναι «ελλιπείς» ή εσφαλμένες. Υποστηρίζει ότι η αρχή της αναλογικότητας, ως θεμελιώδης γενική αρχή του ενωσιακού δικαίου, βρίσκει εφαρμογή και στη διαδικασία αιτιολόγησης της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς, σύμφωνα με όσα παραθέτει. Εν συνεχεία, αναφέροντας το ιστορικό του διαγωνισμού, προβάλλει ότι η αρχική πρόσκληση που της κοινοποιήθηκε δεν ήταν αρκούντως σαφής, ειδική και συγκεκριμένη, αλλά σε κάθε περίπτωση ανταποκρίθηκε στην ανωτέρω πρόσκληση, αποστέλλοντας εμπροθέσμως στην Αναθέτουσα Αρχή την αιτιολόγηση της προσφοράς της, μέσω της λειτουργικότητας της «επικοινωνίας» του ηλεκτρονικού συστήματος ΕΣΗΔΗΣ στις 16/10/2023, καθώς και σε έντυπη μορφή στις 16/10/2023 (αριθ. πρωτ. εισερ. .../16-10-2023). Αναφέρεται στις κρίσεις της Επιτροπής του Διαγωνισμού, προβάλλοντας ότι οι διαπιστώσεις αυτές, ενόψει και της γενικότητας της αρχικής πρόσκλησης της Αναθέτουσας Αρχής προς παροχή διευκρινίσεων, ενσωματώθηκαν στην υπ' αριθμ. πρωτ. .../04.12.2023 πρόσκλησή της με την οποία η ίδια κλήθηκε να παράσχει διευκρινίσεις (1^ο διευκρινιστικό ερώτημα) επί των ανωτέρω ζητημάτων εντός προθεσμίας 10 ημερών από την ημέρα κοινοποίησής της. Ως αναφέρει, ανταποκρίθηκε στην ανωτέρω πρόσκληση με το υπ' αριθ. πρωτ. .../13-12-2023 έγγραφό της, που υποβλήθηκε εμπροθέσμως μέσω της «επικοινωνίας» του συστήματος ΕΣΗΔΗΣ στις 13/12/2023, διαβιβάζοντας στην Αναθέτουσα Αρχή την υποβληθείσα ήδη Αιτιολογική Έκθεση, έχοντας λάβει υπόψη τις διευκρινήσεις που ζητήθηκαν από την Αναθέτουσα Αρχή, αποκαθιστώντας, ενόψει και των ως άνω παρατηρήσεων της Επιτροπής Διαγωνισμού, μαθηματικά λάθη, λανθασμένους εκ παραδρομής υπολογισμούς, αφαίρεση κονδυλίων που πλημμελώς συμπεριλήφθηκαν στην ανάλυση του κόστους, διπλοεγγραφές και διπλοϋπολογισμούς κονδυλίων κλπ, ως αναλυτικώς αναφέρει στο κεφ. 3 της παρέμβασής της. Επί του ισχυρισμού της προσφεύγουσας ότι υπέβαλε νέα

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

αιτιολογική έκθεση και όχι απλώς διευκρινίσεις, με τις οποίες τροποποιήθηκε η αρχική της αιτιολόγηση, ισχυρίζεται, επικαλούμενη όσα παραθέτει στο κεφ. 3 της παρέμβασής της, ότι η ίδια λαμβάνοντας υπόψη τις ως άνω διευκρινίσεις αποκατέστησε μαθηματικά λάθη και λάθη υπολογισμών, τα οποία δημιουργούσαν ακριβώς αμφιβολίες και ασάφειες στην Υπηρεσία (διπλοεγγραφές/διπλοϋπολογισμοί κονδυλίων, διαγραφές κονδυλίων που πλημμελώς συνυπολογίστηκαν στο κόστος της προσφοράς της, ανάλυση άρθρων η οποία σε καμία περίπτωση με την γενική αρχική πρόσκληση δεν της είχε ζητηθεί, τροποποίηση βάσεων υπολογισμού κατ' απαίτηση της Αναθέτουσας Αρχής όπερ επηρέασε το σύνολο των μαθηματικών υπολογισμών) και ουδόλως τροποποίησε την αιτιολόγησή της, πολλώ μάλλον την προσφορά της, η οποία παραμένει αναλλοίωτη ως υπεβλήθη, τονίζοντας ότι η εν λόγω αιτιολόγηση της προσφοράς της αναλύθηκε σε 152 σελίδες και ως εκ τούτου λάθη όπως τα ανωτέρω είναι δυνατό να παρεισφρήσουν, χωρίς όμως η αποκατάσταση αυτών να συνεπάγεται τροποποίηση της αιτιολόγησης, πολλώ μάλλον της προσφοράς ή αδυναμία τεκμηρίωσης της υπάρχουσας πράγματι δυνατότητας εκτέλεσης του έργου. Κατά την παρεμβαίνουσα, ακόμη κι αν ήθελε θεωρηθεί ότι από τις ως άνω αλλαγές οι οποίες επήλθαν, ενόψει των διευκρινίσεων που ζήτησε η Υπηρεσία, επήλθε «τροποποίηση» της αιτιολόγησης της προσφοράς της (και σε καμία περίπτωση αυτής καθ' αυτής της προσφοράς της) και πάλι τούτο είναι απολύτως νόμιμο αφού, όπως έχει ήδη δεχθεί και η Αρχή, σε καμία περίπτωση δεν απαγορεύεται στον οικονομικό φορέα να τροποποιεί, μεταβάλλει ή διορθώνει τυχόν αρχικές αιτιολογήσεις, πολλώ μάλλον όταν αυτές στηρίζονται σε υπολογιστικά ή/και μαθηματικά λάθη, διπλοεγγραφές και διπλοϋπολογισμούς κονδυλίων, συνυπολογισμό κονδυλίων που δεν απαιτούνται κλπ, ως αναλυτικώς αναφέρει στο υπό κεφ. 3 της παρέμβασής της, συνεπώς ο συγκεκριμένος ισχυρισμός της προσφεύγουσας στερείται βασιμότητας. Αναφέρει, ακόμη, ότι οι σχετικές διευκρινίσεις-παρατηρήσεις της Επιτροπής ενσωματώθηκαν στην υπ' αριθμ. πρωτ. .../12.01.2024 πρόσκληση της Αναθέτουσας Αρχής, με την οποία της ζητήθηκε η παροχή διευκρινίσεων επί των ανωτέρω ζητημάτων εντός προθεσμίας 10 ημερών από την κοινοποίησή της, απέστειλε, δε, το με αρ. πρωτ. .../18-01-2024 έγγραφό της, σύμφωνα με το οποίο διευκρινίζονται απολύτως τα τρία πρώτα ερωτήματα ως

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

εξής:Α) Διευκρινίζεται αρχικώς όσον αφορά το ερώτημα για τον υπολογισμό του κόστους των ημερησίων δαπανών του εργατικού προσωπικού πως ο λόγος για τον οποίο δεν χρησιμοποιήθηκαν οι τιμές του Δημοσίου είναι διότι έχει εκδοθεί η νεότερη Υπουργική απόφαση υπ' αριθμ. .../28.03.2023, που καθορίζει τις σημερινές ημερήσιες δαπάνες του εργατικού προσωπικού, οι οποίες ισχύουν και στην αγορά και οι οποίες έχουν εφαρμοσθεί στην αιτιολόγηση της προσφοράς της. Β) Αναφορικά με τον ερώτημα γιατί δε διευκρινίζεται ο λόγος που ο υπολογισμός κόστους των κονδυλίων ... και ... στην αρχική Αιτιολογική Έκθεση παρουσιάζει ζημία και στην νέα Αιτιολογική Έκθεση εμφανίζει όφελος, διευκρινίζει πως ο υπολογισμός κόστους των συγκεκριμένων κονδυλίων στην αρχική Αιτιολογική Έκθεση τέθηκε με βάση τις τιμές του Προϋπολογισμού Μελέτης, χωρίς να γίνει ανάλυση του κόστους, συναφώς, δε, διευκρίνισε πως κατόπιν της συμμόρφωσής της με το με αρ. πρωτ. .../4.12.2023 έγγραφο της Αναθέτουσας Αρχής, με το οποίο ζητήθηκαν διευκρινίσεις για τα εν λόγω κονδύλια, αυτά αναλύθηκαν με βάση ακριβείς υπολογισμούς και τεκμηριώθηκε στο τεύχος της Αιτιολογικής Έκθεσης η ανάλυση τιμής του Άμεσου Κόστους των κονδυλίων αυτών. Άλλωστε, ως αναφέρει, με την αρχική πρόσκληση της Αναθέτουσας Αρχής ουδόλως της κατέστη γνωστό πολλώ μάλλον σαφές για ποια συγκεκριμένα άρθρα της προσφοράς απαιτείται περαιτέρω αιτιολόγηση. Γ) Τέλος, ως προς το ερώτημα για ποιο λόγο κατά τον υπολογισμό του κόστους του κονδυλίου ... στην αρχική Αιτιολογική Έκθεση η τιμή του εκτιμήθηκε ίδια με την τιμή του προϋπολογισμού μελέτης, ενώ στην νέα Αιτιολογική Έκθεση εμφανίζεται να έχει όφελος, διευκρίνισε πως για την εκτίμηση του συγκεκριμένου κονδυλίου στην αρχική Αιτιολογική Έκθεση ελήφθη υπόψη η τιμή του Προϋπολογισμού Μελέτης χωρίς να γίνει ανάλυση του κόστους, ενώ αντίθετα στην διευκρινιστική έκθεση το κόστος του αναλύθηκε με βάση ακριβείς υπολογισμούς και με βάση την έρευνα αγοράς για την προμήθεια των υλικών, διευκρινίζοντας πως η προσφορά που τη συνοδεύει έχει συμπεριληφθεί στο Παράρτημα. Ομοίως, δε, σημειώνει ότι με την αρχική πρόσκληση της Αναθέτουσας Αρχής ουδόλως της κατέστη γνωστό πολλώ μάλλον σαφές για ποια συγκεκριμένα άρθρα της προσφοράς απαιτείται περαιτέρω αιτιολόγηση. Ισχυρίζεται ότι ενόψει ειδικώς της υπ' αρ. 4 παρατήρησης της Αναθέτουσας Αρχής όπως «-Κατά τον υπολογισμό του άμεσου κόστους και

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

συγκεκριμένα για τον υπολογισμό των κονδυλίων που χρησιμοποιήθηκε η εγκύκλιος .../2017 του ... δε χρησιμοποιήθηκε ο προϋπολογισμός μελέτης ως έπρεπε, αλλά ο προϋπολογισμός του άμεσου κόστους του έργου», που συνέβη λόγω της ασάφειας της εγκυκλίου, η οποία στην κεφαλίδα της στήλης αναφέρει εφαρμογή των ποσοστών «επί του άμεσου κόστους του έργου», ενώ στο τέλος, στις παρατηρήσεις αναφέρει εφαρμογή των ποσοστών επί του προϋπολογισμού του έργου, απέστειλε την ήδη υποβληθείσα Αιτιολογική Έκθεση αλλάζοντας μαθηματικά τον υπολογισμό του άμεσου κόστους, ήτοι χρησιμοποιώντας ως βάση υπολογισμού αντί για τον προϋπολογισμό του άμεσου κόστους του έργου, τον προϋπολογισμό της μελέτης, ως αναλυτικά αναφέρει στο κεφ. 3 της παρέμβασής της, ενέργεια η οποία ως είναι λογικό και επόμενο, επέφερε τροποποιήσεις στο σύνολο των κονδυλίων του έμμεσου κόστους του έργου και της ανάλυσης της αιτιολογικής έκθεσης. Επισημαίνει ότι η αλλαγή του ως άνω τρόπου υπολογισμού του έμμεσου κόστους, αποτελεί την μοναδική αλλαγή η οποία επήλθε μετά το ... έγγραφο διευκρινίσεων και μείωσε το προσδοκώμενο κέρδος που είχε υπολογιστεί. Υποστηρίζει πως ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι η Αναθέτουσα Αρχή όφειλε και στο συγκεκριμένο χρονικό σημείο να αποκλείσει κατά δέσμια αρμοδιότητα την προσφορά της αντίκειται προδήλως στον νόμο ο οποίος ορίζει περιοριστικά τις περιπτώσεις κατά τις οποίες η αναθέτουσα αρχή δρα κατά δέσμια αρμοδιότητα. Επίσης, προβάλλει ότι εξίσου αυθαίρετοι και αβάσιμοι είναι οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας και όσον αφορά τον δήθεν αυθαίρετο και παράνομο χαρακτήρα της αιτιολόγησής της δεδομένου ότι όπως αναφέρθηκε η Αρχή έχει ήδη αναγνωρίσει ρητώς το μείζον, ήτοι τη δυνατότητα του προσφέροντος ακόμη και να τροποποιεί-διορθώνει τις αρχικώς υποβληθείσες αιτιολογήσεις, πολλώ μάλλον που εν προκειμένω και η προκειμένη αλλαγή (μετά το ... έγγραφο διευκρινίσεων) αφορούσε αποκλειστικά και μόνο τροποποίηση της βάσης υπολογισμού και όχι της ουσίας των κονδυλίων. Κατά την παρεμβαίνουσα, τυχόν αποδοχή του ισχυρισμού της προσφεύγουσας θα οδηγούσε στο άτοπο συμπέρασμα ο προσφέρων να μη δύναται καν να διορθώσει τυχόν πρόδηλασφάλματα που έχουν εκ παραδρομής παρεισφρήσει στην αιτιολόγηση της προσφοράς του, αλλά μία τέτοια άκρως αυστηρή ερμηνευτική προσέγγιση ουδόλως συνάδει με την ευελιξία που διέπει την διαδικασία αιτιολόγησης της ασυνήθιστα χαμηλής

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

προσφοράς, ούτε φυσικά συμβαδίζει με τους στόχους που επιδιώκονται με την εν λόγω διαλογική διαδικασία. Ισχυρίζεται ότι αβάσιμος είναι και ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας περί δήθεν εκπρόθεσμης τροποποίησης και μη ανταπόκρισης στην πρόσκληση για διευκρινίσεις διότι αποκλειστικό μέσο διεξαγωγής του «διαλόγου αιτιολόγησης» της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς είναι οι προσκλήσεις της αναθέτουσας αρχής και οι απαντητικές επ' αυτών διευκρινίσεις του προσφέροντος, δοθέντος, δε, ότι η συγκεκριμένη διαδικασία διέπεται από τη θεμελιώδη αρχή της αναλογικότητας, συνάγεται πως οποιαδήποτε συνέχιση του συγκεκριμένου διαλόγου θα μπορούσε να λάβει χώρα μόνο μέσα από την απεύθυνση νέας-ειδικότερης πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής προς τον οικονομικό φορέα, που να τάσσει νέα, εύλογη και ανάλογη προς την αντικειμενική και τεχνική δυσκολία της αιτούμενης αιτιολόγησης, προθεσμία υποβολής, εν προκειμένω δεκαήμερη (και για τις δύο προσκλήσεις διευκρινίσεων) την οποία προθεσμία η ίδια τήρησε απαρεγκλίτως. Επιπροσθέτως, αναφέρει ότι ενδεικτικό της πολυπλοκότητας των αιτούμενων αιτιολογήσεων του επίμαχου συμβατικού αντικειμένου είναι αφενός ο όγκος των αιτιολογήσεων που υπέβαλε (145-151 σελ.) και αφετέρου η αδυναμία ανάλυσης του συνόλου του κόστους βάσει της υπ' αριθμ. πρωτ. ... οικ... /... (ΑΔΑ:...) ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ... της ... , την οποία απόκλιση αποδέχθηκε ρητώς και αιτιολογημένα η Αναθέτουσα Αρχή. Προβάλλει ότι εξίσου αβάσιμος είναι και ο ισχυρισμός περί μη ανταπόκρισης της στην πρόσκληση της Αναθέτουσας Αρχής διότι ως μη ανταπόκριση νοείται η μη υποβολή καμίας απολύτως απαντητικής αιτιολόγησης εντός της ταχθείσας από τον πρόσκληση προθεσμίας. Αναφέρει ότι τελικώς η Επιτροπή Διαγωνισμού σε νέα συνεδρίασή της την 22/01/2024, ολοκλήρωσε τον έλεγχο της ανωτέρω αιτιολόγησης της, κρίνοντας μονοσήμαντα αποδεκτές τις εξηγήσεις της, δεδομένου ότι η ανάλυση του κόστους της προσφοράς έγινε στο μεγαλύτερο μέρος της βάσει της υπ' αριθμ. πρωτ. ... οικ... /... (ΑΔΑ:...) ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ... της... , τονίζοντας δε πως στα κόστη που δεν ακολουθήθηκε η ως άνω Εγκύκλιος τεκμηριώθηκε πλήρως ο τρόπος επιλογής. Ως προβάλλει, η προσφεύγουσα ουδόλως και σε κανένα σημείο της προσφυγής της δεν αμφισβητεί το υλοποιήσιμο της προσφοράς της, ούτε και θα μπορούσε άλλωστε αφού αυτή ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, δεν κλονίζεται από την αιτιολόγησή της και προκύπτει πράγματι οικονομική

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

δυνατότητα υλοποίησης του έργου εκ μέρους της, παρά βάλλει αποκλειστικώς και μόνο κατά του τρόπου αιτιολόγησης αυτής, ενώ σε κανένα σημείο της προσφυγής της δεν υποστηρίζει δήθεν τροποποίηση αυτής καθ' αυτής της προσφοράς της, παρά μόνο τροποποίηση της αιτιολόγησης που υπέβαλε. Αναφέρει ότι η επικαλούμενη από την προσφεύγουσα υπ' αρ. .../2023 απόφαση της Αρχής ουδεμία συνάφεια φέρει με την επίδικη διαφορά, σύμφωνα με όσα αναφέρει στην παρέμβασή της. Επί του ισχυρισμού της προσφεύγουσας ότι υπάρχει παράβαση του εδ. γ' της παρ. 5α του άρθρου 88 του ν. 4412/2016 υποστηρίζει ότι τα οικονομικά μεγέθη όπως αυτά αποτυπώθηκαν στην προσφορά της με τα επιμέρους ποσοστά έκπτωσης, παρέμειναν αναλλοίωτα καθ' όλη τη διάρκεια του διαλόγου, ενώ οι όποιες αλλαγές αφορούν αποκλειστικά και μόνο σε λάθος υπολογισμούς, διπλοεγγραφές, διπλοϋπολογισμούς, συνυπολογισμούς κονδυλίων σε επιπλέον ομάδες κλπ, ως αναλυτικά αναφέρει στο υπό κεφ. 3 της παρέμβασής της. Εν συνεχεία αναφέρει ότι η προσφεύγουσα επισυνάπτει με την προδικαστική της προσφυγή πίνακα (ως Παράρτημα Α) στο οποίο όπως ισχυρίζεται παρατίθενται οι διαφορές μεταξύ πρώτης, δεύτερης και τρίτης αιτιολόγησης, αλλά οι συγκεκριμένοι προβαλλόμενοι ισχυρισμοί δεν προβάλλονται παραδεκτώς και επομένως δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη και να εξεταστούν από την Αρχή διότι δεν περιλαμβάνονται στο σώμα του τυποποιημένου εντύπου της προσφυγής, επικαλούμενη την απόφαση ΣΤΕ 1341/2023 σκ. 12-13, σύμφωνα με όσα παραθέτει. Ως υποστηρίζει, η σύγκριση των δαπανών που περιλαμβάνονται στο εν λόγω Παράρτημα Α της προσφυγής είναι τουλάχιστον προσχηματική και παρελκυστική, αποσκοπεί δε στη δημιουργία εντυπώσεων και ουδόλως αιτιολογείγια ποιο λόγο τα εν λόγω οικονομικά μεγέθη μετεβλήθησαν μαθηματικώς και είναι ως εκ τούτου, κατά την κρίση της προσφεύγουσας, μη αποδεκτά, Συμπερασματικά η παρεμβαίνουσα ισχυρίζεται ότι ο πρώτος λόγος της προδικαστικής προσφυγής τυγχάνει απολύτως αβάσιμος και απορριπτέος, ενώ εσφαλμένα και παραπλανητικά αναφέρεται πως δεν ανταποκρίθηκε στην πρόσκληση που της απηύθυνε η Αναθέτουσα Αρχή, αφού όπως αναλύθηκε, μη ανταπόκριση που αντιστοίχως ενεργοποιεί την δέσμια αρμοδιότητα της αναθέτουσας αρχής να αποκλείσει την προσφορά, στοιχειοθετείται μόνο όταν ο οικονομικός φορέας δεν αποστέλλει αιτιολογήσεις εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

Ομοίως, κατά την παρεμβαίνουσα, οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας περί δήθεν ανεπίτρεπτης, αυθαίρετης και εκπρόθεσμης τροποποίησης και διόρθωσης της αρχικώς υποβληθείσας αιτιολόγησης είναι απολύτως αβάσιμοι, καθώς, ως προβάλλει, ουδόλως τροποποιήθηκαν τα οικονομικά μεγέθη της προσφοράς της, ενώ η Αρχή έχει ήδη ρητώς αναγνωρίσει το μείζον, ήτοι τη δυνατότητα ακόμη και διόρθωσης/τροποποίησης των αρχικώς υποβληθεισών αιτιολογήσεων, επικαλούμενη την απόφαση ΕΑΔΗΣΥ 1928, 1929/2023 σκ. 8. Κατά την παρεμβαίνουσα, ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας πως η Αναθέτουσα Αρχή όφειλε κατά δέσμια αρμοδιότητα να απορρίψει άνευ ετέρου την προσφορά της μετά την παροχή της αρχικώς υποβληθείσας αιτιολόγησης είναι νομικά αβάσιμος διότι όπως αναλύθηκε, ο νόμος αναγνωρίζει ευρεία διακριτική ευχέρεια στην αναθέτουσα αρχή στο στάδιο της αξιολόγησης των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών, σύμφωνα με όσα παραθέτει, τυχόν, δε, αποδοχή του προβαλλόμενου λόγου της προσφυγής θα συνεπαγόταν το εξής άτοπο, ήτοι την υποχρέωση της Αναθέτουσας Αρχής κατά την άσκηση της διακριτικής της ευχέρειας να απορρίψει άνευ ετέρου μία προσφορά, τα θολά σημεία της οποίας εξακολουθούν να της προκαλούν αμφιβολίες και απορίες, αλλά κάτι τέτοιο θα αντέβαινε στον ίδιο τον σκοπό για τον οποίο καθιερώθηκε η διαδικασία αιτιολόγησης της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς, δηλαδή στην αποτροπή των αυθαίρετων αποκλεισμών των οικονομικών προσφορών χωρίς επαρκή αιτιολόγηση από την αναθέτουσα αρχή. Κατόπιν όσων προβάλλει, υποστηρίζει ότι καθίσταται σαφές ότι, απολύτως νομίμως η Αναθέτουσα Αρχή την κάλεσε με τις ανωτέρω προσκλήσεις να εξηγήσει επαρκώς τα σημεία της προσφοράς που εξακολουθούσαν να της προκαλούν αμφιβολίες, καθώς και λάθη τα οποία παρεισέφησαν στην αιτιολόγηση της προσφοράς της, μέχρι το στάδιο κατά το οποίο η ίδια έκρινε πως πλέον όλα τα αμφισβητούμενα ζητήματα της προσφοράς είχαν διαλευκανθεί και πως μπορούσε να καταλήξει σε βέβαιη και ασφαλή κρίση για αυτή (προσφορά), η ίδια, δε, απολύτως νόμιμα ανταποκρίθηκε σε όλες τις ανωτέρω προσκλήσεις, υποβάλλοντας εμπρόθεσμα τις αιτούμενες αιτιολογήσεις. Β) Επί του δεύτερου λόγου της προσφυγής περί του ότι η προσβαλλόμενη είναι ακυρωτέα ως πλημμελώς αιτιολογημένη, η παρεμβαίνουσα προβάλλει ότι το πλαίσιο εντός του οποίου εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, δηλαδή η έκδοσή της κατόπιν

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

εξέτασης από την Αναθέτουσα Αρχή της κατά σειρά τρίτης παροχής εξηγήσεων που η ίδια υπέβαλε στο πλαίσιο της αιτιολόγησης της προσφοράς της περιορίζει σημαντικά την έκταση της υποχρέωσης αιτιολογίας, πολλώ δε μάλλον που τόσο η προσφεύγουσα όσο και κυρίως η Αρχή, έχει στη διάθεσή της το σύνολο του σχετικού φακέλου. Υποστηρίζει ότι τα αμφισβητούμενα σημεία της οικονομικής της προσφοράς, τα οποία και αποτέλεσαν το αντικείμενο του ανωτέρω διαλόγου, αποτυπώνονται ρητώς και με σαφήνεια και πληρότητα στο Πρακτικό της Επιτροπής του Διαγωνισμού που εγκρίθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση και στο οποίο καταγράφονται λεπτομερώς οι απόψεις που αντάλλαξαν η ίδια και η Αναθέτουσα Αρχή. Σημειώνει ότι στην προσβαλλόμενη απόφαση αναφέρεται ρητώς πως ενόψει όλων των αναφερομένων στο εν λόγω Πρακτικό «η ανάλυση κόστους έγινε στο μεγαλύτερο μέρος του βάσει της υπ' αριθ. πρωτ. ... (ΑΔΑ:...) ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ... της ... και στα κόστη που δεν ακολουθήθηκε η ως άνω Εγκύκλιος τεκμηριώθηκε πλήρως ο τρόπος επιλογής», προβάλλοντας ότι από την ανωτέρω αιτιολογία προκύπτει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική της Αναθέτουσας Αρχής που την οδήγησε στην άρση των αμφιβολιών που είχε σχετικώς με την προσφορά της και συνακόλουθα στην ανάδειξη της σε προσωρινή ανάδοχο της σύμβασης. Περαιτέρω, ισχυρίζεται ότι προβάλλονται πλήρως οι λόγοι που δικαιολογούν την επιλογή της προσφοράς της ίδιας με πλήρη τεκμηρίωση του διαφορετικού τρόπου επιλογής ως προς ορισμένα κόστη της προσφοράς και ανάλυση του μεγαλύτερου κόστους της προσφοράς βάσει της Εγκυκλίου που ζητήθηκε, η, δε, συγκεκριμένη αιτιολογία επ' ουδενί εμποδίζει τον αποτελεσματικό έλεγχο της νομιμότητας και της βασιμότητάς της από τον εθνικό δικαστή, συνεπώς ο προβαλλόμενος λόγος της προδικαστικής προσφυγής περί άοριστης αιτιολογίας της προσβαλλόμενης πράξης είναι παντελώς αβάσιμος και απορριπτέος. Γ) Επί του τρίτου λόγου της προσφυγής, η παρεμβαίνουσα προβάλλει ότι ο συγκεκριμένος λόγος ερείδεται σε εσφαλμένη βάση καθώς εκλαμβάνει πλημμελώς ως μόνη παραδεκτή αιτιολόγηση της προσφοράς της την αρχικώς υποβληθείσα αιτιολόγηση και τα περιεχόμενα σε αυτή στοιχεία, ενώ, ως υποστηρίζει, νομίμως έλαβε χώρα, κατόπιν περαιτέρω προσκλήσεων της Αναθέτουσας Αρχής, παροχή διευκρινίσεων και διόρθωση σφαλμάτων που εμφιλοχώρησαν κατά την αρχική αιτιολόγηση (η οποία αφορούσε σε 152

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

σελίδες) στο πλαίσιο του ανοιγέντος διαλόγου μεταξύ της ίδιας και της Αναθέτουσας Αρχής. Εξάλλου, κατά την παρεμβαίνουσα, αφενός δεν επήλθε τροποποίηση της αιτιολόγησής της με την έννοια που προβάλλει η προσφεύγουσα, πολλώ μάλλον τροποποίηση της προσφοράς της, παρά μαθηματικές και υπολογιστικές αλλαγές, αλλαγές στις βάσεις υπολογισμού, απαλοιφή διπλοεγγραφών και διπλό υπολογισμών κλπ, αφετέρου η Αρχή δέχεται ρητώς ακόμη και τη δυνατότητα διόρθωσης- τροποποίησης της αρχικώς υποβληθείσας αιτιολόγησης, επομένως, ο συγκεκριμένος λόγος της προδικαστικής προσφυγής είναι παντελώς αβάσιμος διότι η ίδια διόρθωσε καθόλα νόμιμα και επιτρεπτώς την αρχική και εκ προδήλου παραδρομής υποβληθείσα αιτιολόγηση της οικονομικής της προσφοράς. Τονίζει δε εκ νέου ότι η προσφεύγουσα ουδένα σχετικό λόγο προβάλλει περί δήθεν ζημιόγυνας προσφοράς, για την τελική αιτιολογική έκθεσή της, όπως αυτή διαμορφώθηκε μετά τις διευκρινιστικές ερωτήσεις της Αναθέτουσας Αρχής και τις αντίστοιχες διορθώσεις των ως άνω εκ παραδρομής εμφιλοχωρησάντων λαθών, επομένως, ο συγκεκριμένος λόγος της προδικαστικής προσφυγής, ενόψει της ως άνω λανθασμένης βάσης στην οποία θεμελιώνεται, είναι απολύτως αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί ήδη κατά το στάδιο τούτο. Εν συνεχεία, η παρεμβαίνουσα επισημαίνει επί της ουσίας, μεταξύ άλλων, τα κάτωθι: Όπως προκύπτει από την αιτιολόγηση της προσφοράς της, η οποία αφορά σε μέσο ποσοστό έκπτωσης 21,29% και παραθέτει και η προσφεύγουσα με την προσφυγή της, η ίδια, παρά την απολύτως γενικόλογη πρόσκληση της Αναθέτουσας Αρχής προς παροχή εξηγήσεων για την οικονομική της προσφορά, διάρθρωσε την σχετική ανάλυσή της για το κόστος του έργου, παραθέτοντας όλα τα σχετικά στοιχεία και δεδομένα, κατά τα εξής κεφάλαια 1) ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΡΓΟΥ 2) ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ 3) ΑΜΕΣΟ ΚΟΣΤΟΣ 4) ΈΜΜΕΣΟ ΚΟΣΤΟΣ 5) ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ 6) ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ – ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΕΙΣ 7) ΔΑΠΑΝΕΣ ... κατά, δε, την υποβολή της αρχικής αιτιολόγησης της προσφοράς της, τα ως άνω ποσά συμπεριλήφθηκαν στα συνολικά ύψη, παραθέτει στην παρέμβασή της σχετικό πίνακα. Αναφέρει ότι κατόπιν σχετικού ελέγχου από την Επιτροπή Διαγωνισμού της ως άνω αιτιολόγησης, διαπιστώθηκαν και ζητήθηκαν τα εξής (... διευκρινιστικό έγγραφο) α) ως προβάλλει, ενόψει και της απολύτως γενικόλογης αρχικής πρόσκλησης, η Επιτροπή Διαγωνισμού της ζήτησε να

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

προβεί περαιτέρω σε ανάλυση και των κονδυλίων που αφορούν στα άρθρα τιμολογίου Β.24, Β.31, Γ.64 και ΣΤ.1, τα οποία αφορούν στο ΑΜΕΣΟ ΚΟΣΤΟΣ και τα οποία δεν είχε αναλύσει στην ως άνω αρχικώς υποβληθείσα έκθεσή της. Σημειώνει ότι τα ως άνω άρθρα είχαν συμπεριληφθεί μεν στην αιτιολογική της έκθεση, πλην όμως με την τιμή του προϋπολογισμού χωρίς να λάβει χώρα σχετική ανάλυση και χωρίς να συνυπολογιστεί σε αυτά η δοθείσα εκ μέρους της έκπτωση, ενώ η ανάλυση των ως άνω πεδίων, συνυπολογισθείσας της σχετικής έκπτωσης στο διαγωνισμό, και δη αποκλειστικώς και μόνο αυτή, οδήγησε σε διόρθωση του κονδυλίου του ΑΜΕΣΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ από 11.940.564,96 ευρώ, ως προκύπτει από τον παρατιθέμενο πίνακα κόστους, σε 11.137.138,53 ευρώ, ως προκύπτει από τον παρατιθέμενο πίνακα κόστους μετά την πρώτη διευκρίνιση). Σημειώνει ότι το Παράρτημα Α που, απαραδέκτως ως προβάλλει, συνυποβάλλει η προσφεύγουσα με την προδικαστική της προσφυγή και δη ως χαρακτηριστικό παράδειγμα του ζημιογόνου της προσφοράς της, αφορά αποκλειστικώς και μόνο στα ως άνω τέσσερα άρθρα του τιμολογίου μελέτης (από τα 244 που αυτό διαθέτει) τα οποία κατά τα προρρηθέντα δεν είχαν αναλυθεί, ούτε είχε συνυπολογιστεί σε αυτά η έκπτωση της, με αποτέλεσμα η δαπάνη αυτών στην αρχική αιτιολογική της έκθεση να είναι απολύτως πλασματική, όπως, δε, έχει επανειλημμένως αναφέρει, η αρχική Πρόσκληση της Υπηρεσίας ουδόλως της ζητούσε ρητώς και ειδικώς ανάλυση συγκεκριμένων άρθρων του τιμολογίου μελέτης από τα οποία, κατά την κρίση της, προέκυπταν αμφιβολίες. Προβάλλει ότι η ανάλυση των ως άνω άρθρων έλαβε χώρα μετά το ... διευκρινιστικό έγγραφο της Επιτροπής Διαγωνισμού.β) ως προβάλλει, ενόψει και της απολύτως γενικόλογης αρχικής πρόσκλησης, η Επιτροπή Διαγωνισμού της ζήτησε να προβεί περαιτέρω όσον αφορά ομοίως το ΑΜΕΣΟ ΚΟΣΤΟΣ σε υπολογισμό του κόστους των Ημερησίων Δαπανών του εργατικού προσωπικού σύμφωνα με τις τιμές του Δημοσίου, οι οποίες κατά την κρίση της Επιτροπής Διαγωνισμού, θεωρήθηκε ότι δεν είχαν χρησιμοποιηθεί, αν και απολύτως εσφαλμένως, όπως και η ίδια η Επιτροπή Διαγωνισμού δέχθηκε στη συνέχεια μετά από σχετική διευκρίνισή της. Υποστηρίζει ότι όσον αφορά στην προκειμένη παρατήρηση, η ίδια χρησιμοποίησε τη νεότερη υπ' αρ. .../28.03.2023 Υπουργική Απόφαση που καθορίζει τις σημερινές ημερήσιες δαπάνες του εργατικού προσωπικού και όχι

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

τις παλαιότερες τιμές των τιμολογίων του 2012, η, δε, διευκρίνιση αυτή δεν επέφερε καμία οικονομική/μαθηματική αλλαγή στο κονδύλι του ΑΜΕΣΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ.γ) ως προβάλλει, ενόψει μαθηματικώς λανθασμένου υπολογισμού και συγκεκριμένα της πράξης του πολλαπλασιασμού που ανέκυψε κατά τον έλεγχο από την Επιτροπή Διαγωνισμού της ανάλυσης των άρθρων Α2 και Α6 των Σταθερών Γενικών Εξόδων, τα οποία αναλύονται βάσει της εγκυκλίου 9/2017 και τα οποία κονδύλια είχαν συμπεριληφθεί λανθασμένα μαθηματικώς στην έκθεσή της σε ποσά ύψους 33.831,81 ευρώ και 8.457,95 ευρώ, αντί των ορθών 42.289,76 ευρώ και 16.915,90 ευρώ, να προβεί σε διόρθωση αυτών. Ισχυρίζεται ότι πρόκειται για λάθος στη πράξη του πολλαπλασιασμού (βλ. σελ. 140 και 142 αντίστοιχα της αιτιολογικής της έκθεσης), το οποίο εντόπισε η Επιτροπή Διαγωνισμού και της ζήτησε να διορθώσει, αναφέροντας ότι τέτοια μαθηματικά λάθη είναι απολύτως λογικό να εμφιλοχωρούν εκ παραδρομής κυρίως σε αιτιολογικές εκθέσεις του μεγέθους και της δυσκολίας της προκείμενης ανάλυσης και τα οποία διορθώθηκαν στους σωστούς από την ίδια, ενώ ο ως άνω ορθός υπολογισμός επέφερε μερικώς τροποποίηση του κονδυλίου των ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ.δ) για το πεδίο εξόδου Β10 των Χρονικά Εξαρτημένων Γενικών Εξόδων, αυτό συμπεριελήφθη εκ μέρους της στα ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ του έργου, ενώ κατά την κρίση της Επιτροπής Διαγωνισμού, σύμφωνα με την εγκύκλιο 9/2017, το εν λόγω κονδύλι έπρεπε να υπολογισθεί ως ένα ποσοστό επί του αμέσου κόστους του έργου, με βάση την εν λόγω εγκύκλιο. Σημειώνει ότι πράγματι, στις εξηγήσεις που δόθηκαν κατόπιν της πρώτης επιστολής διευκρινίσεων της Επιτροπής Διαγωνισμού, για τον υπολογισμό των Γενικών Εξόδων έγινε η διόρθωση σύμφωνα με την άποψη της Επιτροπής Διαγωνισμού και τα γενικά έξοδα υπολογίσθηκαν στην παράγραφο 10 με το προβλεπόμενο ποσοστό της εγκυκλίου (2,20%) εφαρμοζόμενο επί του αμέσου κόστους του έργου.ε) εκ μαθηματικού λάθους της έκθεσής της, σαφώς εκ παραδρομής, οι ασφαλιστικές εισφορές του Στελεχιακού Δυναμικού της ίδιας συμπεριελήφθησαν ΚΑΙ στο πεδίο εξόδου Β2 των Χρονικά Εξαρτημένων Γενικών Εξόδων βάσει της εγκυκλίου 9/2017, αλλά ΚΑΙ στα έξοδα ΑΣΦΑΛΙΣΗΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ, αναφέροντας ότι πρόκειται για διπλοεγγραφή και διπλοϋπολογισμό κονδυλίου που σαφώς είχε ως αποτέλεσμα την λανθασμένη μαθηματικώς αύξηση του συνολικού κόστους του έργου και η οποία

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

διορθώθηκε απαλείφοντας το συγκεκριμένο κονδύλιο από το ΕΜΜΕΣΟ ΚΟΣΤΟΣ, ενώ η διόρθωση αυτή επέφερε σαφώς τροποποίηση τόσο στο κονδύλι των ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ όσο και στο κονδύλι των ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΙΣΦΟΡΩΝ.στ) ως προβάλλει, εκ παραδρομής και λανθασμένης περισσής προνοίας, η ίδια συμπεριέλαβε στην αρχική αιτιολογική της έκθεση αυτοτελές κονδύλι για τις ΔΑΠΑΝΕΣ ... ποσού ύψους 1.000.000,00 ευρώ, πλην όμως, όπως ορθώς παρατήρησε η Επιτροπή Διαγωνισμού, η Δαπάνη Εναλλακτικής Διαχείρισης (ΔΑΠΑΝΕΣ...) δεν πρέπει να συμπεριληφθεί στο κόστος εργασιών του έργου, αφού αυτή συμπεριλαμβάνεται στο ποσό των Απολογιστικών Δαπανών του έργου. Σημειώνει ότι η απάλειψη αυτή σαφώς επέφερε οικονομική/μαθηματική αλλαγή στο γενικό κόστος του έργου αφού αφαιρέθηκε εξ" ολοκλήρου ποσό 1.000.000,00 ευρώ το οποίο πλημμελώς συνυπολογίστηκε ως ΔΑΠΑΝΕΣ...ζ) τέλος, ως προβάλλει, απολύτως εκ παραδρομής για τον υπολογισμό του καθαρού κέρδους του έργου, αντί οι σχετικές μαθηματικές πράξεις να λάβουν χώρα επί του προϋπολογισμού τηςπροσφοράς της (σταθερό και ήδη γνωστό ποσό), από τον οποίο έπρεπε να αφαιρεθεί το κόστος του έργου, έλαβε χώρα λανθασμένα επί του προϋπολογισμού της μελέτης. Σημειώνει ότι τούτο διορθώθηκε από την ίδια κατά την απάντηση επί του πρώτου διευκρινιστικού ερωτήματος, χωρίς να τροποποιηθούν τα οικονομικά δεδομένα, παρά μόνο κατά το πώς διορθώθηκαν αυτά από τις ως άνω παρατηρήσεις (τα ανωτέρω υπό στοιχεία α έως στ). Επιπροσθέτως, ισχυρίζεται ότι όσον αφορά στα ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ, ο αρχικός υπολογισμός είχε γίνει λαμβάνοντας υπόψη εκ παραδρομής ένα λανθασμένο ποσοστό ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ που περιελάμβανε διάφορα κόστη, μέρος των οποίων είχε ήδη υπολογισθεί και συμπεριληφθεί στο ΕΜΜΕΣΟ ΚΟΣΤΟΣ της αιτιολόγησης, αναφέροντας ότι τέτοια κόστη ήταν π.χ. αμοιβές προσωπικού υποστήριξης του έργου και συμπαραομαρτούντα έξοδα, δαπάνες προσυμβατικού σταδίου (...), δαπάνες δημοσιοποίησης στοιχείων του έργου (...) κλπ. Σημειώνει ότι με την εφαρμογή του μέγιστου ποσοστού που προβλέπει η εγκύκλιος 2,20% επί του συνολικού κύκλου εργασιών του έργου έγινε διόρθωση του λανθασμένου υπολογισμού που είχε γίνει εκ παραδρομής και προέκυψε το ορθό ποσό των Γενικών Εξόδων που περιελήφθη στις εξηγήσεις που υπεβλήθησαν ($2,20\% * 15.710.866,00 = 345.639.05 \text{ €}$). Περαιτέρω, αναφέρει ότι η Επιτροπή Διαγωνισμού, με την επιστολή της 12ης

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

Ιανουαρίου 2024, σημείο 4 (... διευκρινιστικό έγγραφο), ζήτησε να γίνει εφαρμογή των ποσοστών της εγκυκλίου επί του προϋπολογισμού της Υπηρεσίας (16.915.904,70 €), το οποίο η ίδια απεδέχθη και με την δεύτερη παροχή διευκρινίσεων οριστικοποιήθηκαν τα Γενικά Έξοδα στην παράγραφο 10 της αιτιολογικής έκθεσης στο ποσό $(2,20\% * 16.915.904,70 =) 372.149,90$ €. Ακόμη, προβάλλει ότι το σύνολο των ως άνω διορθώσεων επέφερε τροποποιήσεις και επί των αναλογούντων φόρων, ειδικώς όσον αφορά στους φόρους στην αρχική αιτιολογική έκθεση (σελ. 143) υπολογίσθηκαν φόροι ύψους 545.221,81 ευρώ, σύμφωνα με το παρατεθέν στην παρέμβασή της Απόσπασμα 1. Αναφέρει ότι στην ίδια αρχική Αιτιολογική Έκθεση (σελ. 152) στην παράγραφο 16. ΚΟΣΤΟΣ ΕΡΓΟΥ το ποσό αυτό αφαιρέθηκε από το Κέρδος προ Φόρων για να προκόψει το Καθαρό Κέρδος προ φόρων, σύμφωνα με το παρατεθέν στην παρέμβασή της Απόσπασμα 2. Πλην όμως, ως προβάλλει, από σαφές υπολογιστικό λάθος ελήφθη υπόψη ως ΕΜΜΕΣΟ ΚΟΣΤΟΣ στα ΣΤΑΘΕΡΑ ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΕΡΓΟΥ ως κονδύλιο...: Φόροι, επιπλέον των ως άνω 545.221,81 ευρώ ΚΑΙ ποσό φόρου ύψους 717.446,98 ευρώ (βλέπε...). Σημειώνει ότι με την εισαγωγή λανθασμένα του ως άνω επιπλέον ποσού των 717.446,98 ευρώ, το ποσό των αναλογούντων φόρων κοστολογήθηκε στην πραγματικότητα για δεύτερη φορά ενώ έπρεπε να μη συμμετέχει ξανά, σύμφωνα με το παρατεθέν στην παρέμβασή της Απόσπασμα 3. Υποστηρίζει ότι μετά την ως άνω μαθηματική/υπολογιστική αυτή διόρθωση, το ποσό των 717.446,98 ευρώ ως επιπλέον υπολογισμένο ποσό απαλείφθηκε από τον πίνακα των ΣΤΑΘΕΡΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ ΕΡΓΟΥ (σελ. 142 αιτιολογικής έκθεσης μετά τις ως άνω διευκρινίσεις), ο δε Πίνακας, όπως εμφανίζεται στην έκθεσή της, διαμορφώθηκε ως εξής, σύμφωνα με το παρατεθέν στην παρέμβασή της Απόσπασμα 4.Ως προβάλλει, κατόπιν των ανωτέρω, οι αναλογούντες φόροι προσδιορίστηκαν μετά τις ως άνω διευκρινίσεις και διορθώσεις στο ποσό των 399.669,28 ευρώ, αντί του λανθασμένου ποσού των 545.221,81 ευρώ της αρχικής αιτιολόγησης, διαφορά που ανέκυψε κατά τα ανωτέρω αποκλειστικά και μόνο από τον λανθασμένο συνυπολογισμό ενός ομοίως λανθασμένου κονδυλίου ύψους 717.446,98 ευρώ. Κατά την παρεμβαίνουσα, ως άνω διπλοεγγραφή του υπολογισμού των φόρων (717.446,98 ευρώ), καθώς και ο επανυπολογισμός του παράγοντα του ΑΜΕΣΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ που λαμβάνεται υπόψη για τον

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

υπολογισμό των επί μέρους δραστηριοτήτων, επηρέασαν αλυσιδωτά και το ΕΜΜΕΣΟ ΚΟΣΤΟΣ του έργου. Σημειώνει ότι προκειμένου να γίνει απολύτως κατανοητό το πώς, παραθέτει στην παρέμβασή της τους Πίνακες Α και Β, όπου παρουσιάζονται οι διαφορές μεταξύ της αρχικής Αιτιολογικής Έκθεσης και της διόρθωσης της μετά την 1η επιστολή διευκρινίσεων της προς την Αναθέτουσα Αρχή. Ως υποστηρίζει, μετά τις ως άνω διορθώσεις και αποκαταστάσεις των εκ παραδρομής λαθών που εμφιλοχώρησαν κατά την αρχική αιτιολογική της έκθεση και τα οποία διαπίστωσε και η ίδια η Επιτροπή Διαγωνισμού, τα τελικά ποσά κόστους/κέρδους του έργου ανήλθαν στα ύψη του πίνακα που παραθέτει, επισημαίνοντας ότι τα κονδύλια που τροποποιήθηκαν από την αρχική της αιτιολόγηση, αφορούν αποκλειστικά τα ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ (ΑΝΑΛΟΓΟΥΝ ΚΟΣΤΟΣ ΕΔΡΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ), το ΑΜΕΣΟ και το ΕΜΜΕΣΟ ΚΟΣΤΟΣ, τα, δε, λοιπά πεδία παρέμειναν ως είχαν, ενώ τροποποιήθηκε σαφώς το πεδίο των αναλογούντων φόρων. Κατά την παρεμβαίνουσα, εκ των ανωτέρω, καθίσταται απολύτως σαφές ότι κατά την αρχική αιτιολογική της έκθεση είχαν εμφιλοχωρήσει εκ παραδρομής εμφανή λάθη όχι επί των οικονομικών μεγεθών της προσφοράς της (αφού αυτά παραμένουν αναλλοίωτα έως και σήμερα), αλλά επί της ανάλυσης των οικονομικών αυτών μεγεθών (διπλοεγγραφές, διπλοϋπολογισμοί, αφαίρεση κονδυλίων που δεν συμπεριλαμβάνονται στο κόστος του έργου, διόρθωση μαθηματικών υπολογισμών, συνυπολογισμός σε ανάλυση άρθρων της έκπτωσης που προσέφερε, επιλογή λάθος βάσης υπολογισμού), με αποτέλεσμα να καταλήγουν σε λανθασμένα οικονομικά συμπεράσματα. Σημειώνει ότι γι' αυτό και αρχικώς το οικονομικό κόστος του έργου φαινόταν μαθηματικώς να αποτυπώνεται στο ποσό των 17.689.010,00 ευρώ, αντί του ορθού (στο συγκεκριμένο στάδιο) 14.045.577,33 ευρώ (έναντι της υποβληθείσας στο διαγωνισμό προσφοράς της ποσού 15.710.866,00 ευρώ). Επομένως, κατά την παρεμβαίνουσα, απολύτως αβασίμως η προσφεύγουσα ήδη και από αυτό το σημείο υποστηρίζει ότι η προσφορά της είναι ζημιογόνος, αφού μετά την ως άνω απολύτως νόμιμη, κατά τα αναλυτικώς προρρηθέντα, διόρθωση της αιτιολογικής της έκθεσης το κέρδος της ήδη κατά το στάδιο αυτό ανερχόταν σε ποσό ύψους 10,60% (που αντιστοιχεί σε ποσό ύψους $1.665.288,67 = 15.710.866,00 - 14.045.577,33$). Ως αναφέρει, στη συνέχεια και μετά τον έλεγχο από την Επιτροπή Διαγωνισμού όλων των ανωτέρω

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

διορθώσεων, επεξηγήσεων και διευκρινίσεων τόσο εγγράφως όσο και προφορικώς στα πλαίσια του ανοιχτού διαλόγου, η Επιτροπή Διαγωνισμού αναζήτησε εγγράφως κάποιες περαιτέρω διευκρινίσεις (...διευκρινιστικό έγγραφο) σχετικά με τα ζητήματα που αποτυπώνονται στο υπ' αρ. πρωτ. .../18.01.2024 έγγραφο διευκρινίσεων της ίδιας και συγκεκριμένα: 1) Στον υπολογισμό κόστους των ημερησίων δαπανών του εργατικού προσωπικού δε διευκρινίστηκε η μη χρησιμοποίηση τιμών του δημοσίου, όπως είχε ζητηθεί. Ως αναφέρει, εν προκειμένω, αν και στο κείμενο της αιτιολογικής έκθεσης που υπέβαλε κατόπιν της επιστολής διευκρινίσεων της Επιτροπής Διαγωνισμού, (σελ. 85), διευκρίνισε επί λέξει όσον αφορά τις ημερήσιες δαπάνες του εργατικού προσωπικού «υπ'αριθμ. .../28.03.2023 Υπουργική Απόφαση (Β' 2023) για τα νόμιμα κατώτατα ημερομίσθια)», το οποίο ίσως διέφυγε της Επιτροπής Διαγωνισμού, διευκρίνισε εκ νέου ρητώς ότι η ίδια χρησιμοποίησε την ανωτέρω νεότερη υπ' αρ. .../28.03.2023 Υπουργική Απόφαση που καθορίζει τις σημερινές ημερήσιες δαπάνες του εργατικού προσωπικού και όχι τις παλαιότερες τιμές των τιμολογίων του 2012.2) Ως προβάλλει, στον υπολογισμό κόστους των κονδυλίων Α.Τ. ... Α.Τ. ... και Α.Τ. ... δε διευκρινίζεται ο λόγος που στην αρχική Αιτιολογική Έκθεση παρουσιάζουν ζημία για το έργο και στην νέα Αιτιολογική Έκθεση εμφανίζουν να έχουν όφελος για το έργο. Επί της ως άνω παρατήρησης, αναφέρει ότι ενόψει και της γενικόλογης αρχικής πρόσκλησης της Αναθέτουσας Αρχής από την οποία δεν προέκυπτε, πολλώ μάλλον σαφώς και ειδικώς, η επιθυμία της τελευταίας όπως αιτιολογήσει τα συγκεκριμένα άρθρα του τιμολογίου μελέτης ή ότι αυτά δημιουργούσαν αμφιβολία στην Αναθέτουσα Αρχή, διευκρίνισε ότι η ίδια είχε παραθέσει στην αρχική της αιτιολόγηση τις τιμές που εμφανίζονταν στον προϋπολογισμό μελέτης, ήτοι χωρίς να αναλυθούν και χωρίς να εφαρμοστεί επί αυτών η έκπτωση που έδωσε. Ως αναφέρει, μετά το ως άνω ... διευκρινιστικό έγγραφο της Αναθέτουσας Αρχής οπότε κατέστη απολύτως σαφές ότι η τελευταία επιθυμούσε ανάλυση και των συγκεκριμένων άρθρων του τιμολογίου μελέτης (4 μόλις άρθρα επί 244 άρθρων του Τιμολογίου Μελέτης), προέβη σε ανάλυση με ακριβείς υπολογισμούς και τεκμηρίωση της ανάλυσης της τιμής του ΑΜΕΣΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ των εν λόγω κονδυλίων.3) Ως προβάλλει, στον υπολογισμό κόστους του κονδυλίου Α.Τ. ... δε διευκρινίζεται ο λόγος που στην αρχική Αιτιολογική Έκθεση η τιμή του εκτιμήθηκε ίδια με την

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

τιμή του προϋπολογισμού μελέτης και στην νέα Αιτιολογική Έκθεση εμφανίζεται να έχει όφελος για το έργο. Αναφέρει ότι ομοίως και για το ως άνω άρθρο του Τιμολογίου Μελέτης, ενόψει και της γενικόλογης αρχικής πρόσκλησης της Αναθέτουσας Αρχής από την οποία δεν προέκυπτε, πολλώ μάλλον σαφώς και ειδικώς, η επιθυμία της τελευταίας όπως αιτιολογήσει και το συγκεκριμένο άρθρο του τιμολογίου μελέτης ή ότι αυτό δημιουργούσε αμφιβολία στην Αναθέτουσα Αρχή, διευκρίνισε ότι η ίδια είχε παραθέσει στην αρχική της αιτιολόγηση την τιμή που εμφανιζόταν στον προϋπολογισμό μελέτης, ήτοι χωρίς να αναλυθεί και χωρίς να εφαρμοστεί επί αυτού η έκπτωση που έδωσε η εταιρεία μας. Σημειώνει ότι μετά το ως άνω ... διευκρινιστικό έγγραφο της Αναθέτουσας Αρχής οπότε κατέστη απολύτως σαφές ότι η τελευταία επιθυμούσε ανάλυση και του συγκεκριμένου άρθρου του τιμολογίου μελέτης (1επιπλέον άρθρο από τα 244 του Τιμολογίου Μελέτης), προέβη σε ανάλυση με βάση ακριβείς υπολογισμούς και με βάση την έρευνα αγοράς για την προμήθεια των υλικών και της τιμής του ως άνω άρθρου, προσκομίζοντας μάλιστα στην Αναθέτουσα Αρχή την προσφορά του προμηθευτή που συνοδεύει την ανάλυση της εν λόγω τιμής. 4) Αναφέρει ότι στο ως άνω ... διευκρινιστικό έγγραφο της Επιτροπής Διαγωνισμού σημειώθηκε και η εξής παρατήρηση: Κατά τον υπολογισμό του άμεσου κόστους και συγκεκριμένα για τον υπολογισμό των κονδυλίων που χρησιμοποιήθηκε η εγκύκλιος .../2017 του ... , δε χρησιμοποιήθηκε ο προϋπολογισμός μελέτης ως έπρεπε, αλλά ο προϋπολογισμός του άμεσου κόστους του έργου. Για την εν λόγω παρατήρηση σημειώνει ότι σύμφωνα με την υπ' αρ. .../2017 Εγκύκλιο του ... παρά το γεγονός ότι στους Πίνακες Α. Ανάλυσης των Γενικών Εξόδων Έργου και Εργολαβικού Οφέλους (σελ. 5 εγκυκλίου) και Β. Χρονικώς συντηρημένων Γενικών Εξόδων, στη στήλη 2 αυτών γίνεται ρητώς λόγος για υπολογισμό του προτεινόμενου ποσοστού επί του ΑΜΕΣΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ του έργου, στη συνέχεια στις παρατηρήσεις αναφέρεται ότι *«Στη στήλη 2 τα προτεινόμενα ποσοστά επί του Προϋπολογισμού Υπηρεσίας (δημοπράτησης) που προέκυψαν (κατ' ανάγκη) σε συναντήσεις της Ομάδας Εργασίας με...»*, ήτοι ότι το προτεινόμενο ποσοστό πρέπει να υπολογιστεί επί του Προϋπολογισμού της Υπηρεσίας και όχι επί του ΑΜΕΣΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ. Ως υποστηρίζει, ενόψει της ως άνω ασάφειας της εγκυκλίου, αλλά και της παρατήρησης της Αναθέτουσας Αρχής

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

όπως για τον υπολογισμό των ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ του έργου το σχετικό ποσοστό ληφθεί επί του προϋπολογισμού της Υπηρεσίας και όχι επί του ΑΜΕΣΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ του έργου, η ίδια απεδέχθη και προέβη σε αυτή τη μία και μοναδική στο παρόν στάδιο, υπολογιστική διόρθωση, ήτοι διόρθωσε τη βάση υπολογισμού των ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ χρησιμοποιώντας τον Προϋπολογισμό Μελέτης, η δε αλλαγή αυτή αποτελεί την μοναδική αλλαγή που επήλθε μεταξύ του 1ου και 2ου διευκρινιστικών εγγράφων της Επιτροπής Διαγωνισμού, πλην όμως είχε ως αποτέλεσμα την μεταβολή τόσο του κονδυλίου των ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ όσο και αυτού του ΑΜΕΣΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ, οδηγώντας σε μικρή μείωση του προσδοκώμενου κέρδους που είχε υπολογιστεί. Ως προβάλλει, κατόπιν και της ως άνω μοναδικής τροποποίησης (μετά το ... διευκρινιστικό έγγραφο) ο ΤΕΛΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ κόστους/κέρδους της προσφοράς της διαμορφώθηκε σύμφωνα με τον Πίνακα που παραθέτει. Κατά την παρεμβαίνουσα, εκ των ως άνω καθίσταται απολύτως σαφές ότι, ενόψει των νομίμων και κατά την ορθή διαδικασία διορθώσεων και διευκρινίσεων της αρχικής αιτιολογικής της έκθεσης, το κόστος του έργου διαμορφώνεται στο ποσό των 14.276.153,05 ευρώ και ως εκ τούτου η προσφορά της ουδόλως δύναται να θεωρηθεί ζημιογόνος, αφού η ίδια ακόμη και μετά την αφαίρεση των αναλογούντων φόρων, αποκομίζει το διόλου ευκαταφρόνητο κέρδος ύψους 1.090.381,84 ευρώ (= 15.710.866,00 - 14.276.153,05 και αντιστοιχεί σε ποσοστό 6,94%). Συμπερασματικά η παρεμβαίνουσα προβάλλει ότι η προσφορά της παρέμεινε αναλλοίωτη καθ' όλη την ως άνω διαδικασία διαλόγου, ανερχόμενη από την υποβολή της προσφοράς της στο ποσό των 15.710.866,00 ευρώ και ως εκ τούτου ουδεμία τροποποίηση της έλαβε χώρα εν προκειμένω. Πλην όμως, ως αναφέρει, οι ως άνω λανθασμένοι και νομίμως διορθωμένοι υπολογισμοί (διπλοεγγραφές, διπλοϋπολογισμοί, αφαίρεση κονδυλίων που δεν συμπεριλαμβάνονται στο κόστος του έργου, διόρθωση μαθηματικών υπολογισμών, ανάλυση άρθρων που δεν είχαν αναλυθεί και υπολογισμό επί αυτών της έκπτωσης που προσέφερε η ίδια, επιλογή λάθος βάσης υπολογισμού) σε καμία περίπτωση δεν αποδεικνύουν το μη υλοποιήσιμο, πολλώ μάλλον ζημιογόνο, της προσφοράς της, παρά τροποποίησαν στο ορθό το κόστος του έργου. Κατά την παρεμβαίνουσα, μετά την αποκατάσταση, διόρθωση και διευκρίνιση των ως άνω εκ παραδρομής παρεισφρησάντων λαθών προκύπτει σαφώς ότι το

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

κόστος του έργου ανέρχεται στο συνολικό ποσό ύψους 14.276.153,05 ευρώ και ως εκ τούτου η προσφορά της ύψους 15.710.866,00 ευρώ είναι απολύτως υλοποιήσιμη, όπως άλλωστε έκρινε και η Αναθέτουσα Αρχή με την οριστική απόφασή της και ήδη προσβαλλόμενη από την προσφεύγουσα. Τέλος, αναφέρει ότι όπως έχει νομολογηθεί, μόνη αρμόδια να αποφανθεί περί του αποκλεισμού του διαγωνιζομένου από τη διαδικασία ανάθεσης είναι η αναθέτουσα αρχή, αφού αυτή κρίνει αιτιολογημένα αν τα στοιχεία που παρείχε ο διαγωνιζόμενος εξηγούν ή όχι ικανοποιητικά την προσφερόμενη τιμή και αν αυτή επαρκεί για την υλοποίηση της συγκεκριμένης σύμβασης, της ΕΑΔΗΣΥ μη δυνάμενης να υποκαταστήσει την αναθέτουσα αρχή ως προς την άσκηση της συγκεκριμένης αρμοδιότητας, καθώς και ότι ο βαθμός αποδεικτικής πληρότητας που απαιτεί η αναθέτουσα αρχή από τον προσφέροντα στις αρχικές του εξηγήσεις προκειμένου να κρίνει αν θα τις απορρίψει άνευ ετέρου ως ανεπαρκείς ή θα τον καλέσει για περαιτέρω απαντήσεις και συμπληρώσεις, θα πρέπει, συμφώνως με την αρχή της αναλογικότητας, να τελεί σε συνάρτηση με το αντικείμενο, οικονομικό μέγεθος και τεχνική περιπλοκότητα του συμβατικού αντικείμενου, ως και το ανά περίπτωση μέγεθος του ποσοστού έκπτωσης, και δεν είναι εύλογο να ζητά η αναθέτουσα αρχή τυχόν πλήρη και αναλυτική τεχνική μελέτη για το πως ο οικονομικός φορέας θα υλοποιήσει το συμβατικό αντικείμενο, εφόσον βέβαια δεν απαιτείτο κάτι τέτοιο εξ αρχής από τη διακήρυξη. Τούτο, εξάλλου, ως προβάλλει, διότι η διαδικασία αιτιολόγησης χαμηλής προσφοράς δεν αφορά κάποια τυχόν μελέτη εφαρμογής στο πλαίσιο της ανάληψης της σύμβασης και η οποία θα απαιτείτο ούτως ή άλλως με τα έγγραφα της διαδικασίας, αλλά τη δικαιολόγηση χαμηλού κόστους, ήτοι μια διαδικασία που δεν θα λάμβανε χώρα αν ο προσφέρων είχε απλώς προσφέρει μια ανά περίπτωση λιγότερο ή περισσότερο υψηλή τιμή.

17. Επειδή, η Αναθέτουσα Αρχή με τις απόψεις της αναφέρει, επί λέξει, ότι *«(...) Η εταιρεία «...» υπέβαλε την αιτιολόγηση της οικονομικής του προσφοράς εμπρόθεσμα. Η Επιτροπή Διαγωνισμού ήλεγξε τις παρεχόμενες εξηγήσεις του οικονομικού φορέα, οι οποίες αναλύθηκαν σε μεγάλο βαθμό και σημειώθηκαν λεπτομερώς στο από 22/01/2024 Πρακτικό Ι της. Κάτωθι σας παραθέτουμε το χωρίο του Πρακτικού στο οποίο αποτυπώνεται η εν λόγω ανάλυση. • Το κόστος του έργου διακρίθηκε και αναλύθηκε στα Γενικά Έξοδα*

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

Διοίκησης έργου, στις αποσβέσεις μηχανημάτων, στο άμεσο κόστος, στο έμμεσο κόστος, στην ασφάλιση εργατικού και στελεχιακού δυναμικού, στις κρατήσεις-επιβαρύνσεις και στη δαπάνη εναλλακτικής διαχείρισης. • Για τον υπολογισμό των Γενικών Εξόδων Διοίκησης του έργου, που αφορά τα έξοδα διοικητικών ερευνών και ανάπτυξης, χρηματοοικονομικά, marketing, ενοίκια γραφείων και εγκαταστάσεων, προσωπικό, μηχανικούς, στελεχιακό δυναμικό, χρησιμοποιήθηκαν τα στοιχεία από τον τελευταίο ισολογισμό της εταιρείας για τη χρήση του 2022. • Για τον υπολογισμό των αποσβέσεων των μηχανημάτων ιδιόκτητων και μισθωμένων του έργου χρησιμοποιήθηκαν τα στοιχεία από τον τελευταίο ισολογισμό της εταιρείας για τη χρήση του 2022. • Για τον υπολογισμό του άμεσου κόστους που αφορά τα κόστη υλικών, εργασιών, μηχανικού εξοπλισμού και εργατών εξετάστηκαν αναλυτικά τα άρθρα που παρουσίασαν την μεγαλύτερη δαπάνη, της τάξεως 81,82%, στον προϋπολογισμό του έργου και για το υπόλοιπο 18,18% των άρθρων έγινε αναλογικά. • Για τον υπολογισμό του έμμεσου κόστους – γενικά έξοδα του έργου, που αφορά τα σταθερά έξοδα και τα χρονικώς συνηρημένα έξοδα του έργου χρησιμοποιήθηκε στο μεγαλύτερο μέρος υπολογισμού του η υπ' αριθ. πρωτ. ... Εγκύκλιος ... του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών και συγκεκριμένα στα άρθρα ... και ... των σταθερών εξόδων και στα άρθρα ... των συνηρημένων εξόδων. Στα υπόλοιπα άρθρα ο υπολογισμός του κόστους τους έγινε ως εξής: Τα άρθρα ... έχουν κοστολογηθεί μηδέν εφόσον έχουν συμπεριληφθεί στα Γενικά Έξοδα Διοίκησης έργου, το άρθρο ... έχει κοστολογηθεί βάση των καθαρών κερδών του έργου, το άρθρο ... έχει κοστολογηθεί με ποσοστό 0,6% του προϋπολογισμού μελέτης, το άρθρο ... έχει κοστολογηθεί βάση προσφορών ασφαλιστικών εταιρειών που έχουν προσκομιστεί, το άρθρο ... έχει κοστολογηθεί βάση του οργανογράμματος του έργου και του ποσοστού συμμετοχής τους στο εν λόγω έργο, τα άρθρα ... έχουν κοστολογηθεί μηδέν εφόσον έχουν συμπεριληφθεί στον υπολογισμό του κόστους των Γενικών Εξόδων Διοίκησης του έργου, το άρθρο ... έχει κοστολογηθεί μηδέν εφόσον έχει συμπεριληφθεί στον υπολογισμό του άμεσου κόστους, το άρθρο ..., έχει κοστολογηθεί μηδέν εφόσον η εταιρεία δε θα αιτηθεί δανειοδότηση για την κατασκευή του έργου. • Για τον υπολογισμό του κόστους ασφάλισης εργατικού και στελεχιακού δυναμικού χρησιμοποιήθηκαν οι αντίστοιχοι πίνακες υπολογισμού του ... καθώς και το οργανόγραμμα του

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

έργου. • Για τον υπολογισμό των κρατήσεων – επιβαρύνσεων για την είσπραξη κάθε λογαριασμού (...κλπ.) εκτιμήθηκε ως κόστος ποσοστό 2,3% του προϋπολογισμού μελέτης. • Για τον υπολογισμό της δαπάνης εναλλακτικής διαχείρισης που αφορά το κόστος διαχείρισης των προϊόντων καθαιρέσεων σκυροδεμάτων και ασφαλικών στρώσεων μέσω εγκεκριμένου συστήματος εναλλακτικής διαχείρισης χρησιμοποιήθηκε το αντίστοιχο κονδύλι των απολογιστικών του προϋπολογισμού μελέτης. και κατέληξε στα εξής: • Ο οικονομικός φορέας δεν ακολουθεί επακριβώς την ανάλυση του έμμεσου κόστους, όπως αυτή αναφέρεται στην εγκύκλιο .../2017 του ... εφόσον η εν λόγω εγκύκλιος αποτελεί ένα εργαλείο για την προσέγγιση του έμμεσου κόστους του έργου αλλά δεν είναι δεσμευτική εφόσον τα ποσοστά (κόστος εργασιών) είναι «προτεινόμενα ποσοστά» και αποτελούν μία αδρή προσέγγιση για την κατανομή των επιμέρους ποσοστών του έμμεσου κόστους του έργου δηλαδή των Γενικών Εξόδων και ενός εργολαβικού οφέλους κατά συνέπεια η ... τη λαμβάνει υπόψη αλλά δεν μπορεί να την υιοθετήσει απαρέγκλιτα. • Το άρθρο ... «Δαπάνες επισκόπησης των μελετών του έργου» εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο άμεσο κόστος» των σταθερών εξόδων του έμμεσου κόστους, ορθώς δεν έχει κοστολογηθεί εφόσον έχει συμπεριληφθεί στο κόστος του εργατικού δυναμικού. • Το άρθρο ... «Δαπάνες συμπλήρωσης των ... και ... σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις» των σταθερών εξόδων του έμμεσου κόστους ορθώς δεν έχει κοστολογηθεί εφόσον έχει συμπεριληφθεί στο κόστος του εργατικού δυναμικού. • Το άρθρο ... «Φόροι» των σταθερών εξόδων του έμμεσου κόστους αφορούν την προκαταβολή φόρου σε ποσοστό 3% και δεν αποτελούν έξοδο της εταιρείας. Ο φόρος προσδιορίζεται επί των κερδών με βάση την ισχύουσα νομοθεσία. • Το άρθρο ... «Εγγυητικές επιστολές» των σταθερών εξόδων του έμμεσου κόστους ορθώς δεν έχει υπολογιστεί βάση της εγκυκλίου .../2017 αλλά βάση ποσοστού 0,6% (5% έκδοση εγγυητικής καλής εκτέλεσης, 0,15% προμήθεια εγγυητικής καλής εκτέλεσης) του προϋπολογισμού μελέτης. • Το άρθρο ... «Ασφάλιση έργου» των σταθερών εξόδων του έμμεσου κόστους ορθώς έχει υπολογιστεί βάση προσφορών και κρίνουμε ότι η δαπάνη που αντιστοιχεί για ασφάλιση έργων αντιστοιχεί περίπου στο ποσοστό που χρησιμοποιήθηκε. • Το άρθρο ... «Προσωπικό γενικής επιστάσεως και διοίκησης του αναδόχου» των χρονικώς συνηρημένων γενικών εξόδων του έμμεσου κόστους ορθώς έχει υπολογιστεί βάσει

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

οργανογράμματος και του ποσοστού συμμετοχής τους στο έργο. • Το άρθρο ... «Νομική υποστήριξη» των χρονικώς συνηρημένων γενικών εξόδων του έμμεσου κόστους ορθώς δεν έχει κοστολογηθεί εφόσον έχει συμπεριληφθεί στο κόστος των Γενικών εξόδων Διοίκησης του έργου. • Το άρθρο ... «Εξωτερικοί τεχνικοί με ad hoc μετάκληση» των χρονικώς συνηρημένων γενικών εξόδων του έμμεσου κόστους ορθώς δεν έχει κοστολογηθεί εφόσον έχει συμπεριληφθεί στο κόστος των Γενικών εξόδων Διοίκησης του έργου. • Το άρθρο ... «Λειτουργία μηχανημάτων γενικής χρήσης π.χ. γερανοί, οχήματα μεταφοράς, προσωπικού» χρονικώς συνηρημένων γενικών εξόδων του έμμεσου κόστους ορθώς δεν έχει κοστολογηθεί εφόσον έχει συμπεριληφθεί στο άμεσο κόστος του έργου. • Το άρθρο ... «Μετρήσεις γενικών δεικτών και παραμέτρων που προβλέπονται στους εγκεκριμένους περιβαλλοντικούς και λοιπούς όρους και λήψη μέτρων για συμμόρφωση προς αυτούς » των χρονικώς συνηρημένων γενικών εξόδων του έμμεσου κόστους ορθώς δεν έχει κοστολογηθεί εφόσον έχει συμπεριληφθεί στο κόστος των Γενικών εξόδων Διοίκησης του έργου. • Το άρθρο ... «Τόκοι κεφαλαίων κίνησης και γενικότερα χρηματοοικονομικό κόστος και κόστος δέσμευσης καταθέσεων για εγγυητικές» των χρονικώς συνηρημένων γενικών εξόδων του έμμεσου κόστους ορθώς δεν έχει κοστολογηθεί εφόσον ο οικονομικός φορέας δε δύναται να αιτηθεί δανειοδότηση για την κατασκευή του έργου. • Το άρθρο ... «Το αναλογούν, σε σχέση με τη συμμετοχή του έργου στον κύκλο εργασιών της επιχείρησης, κόστος έδρας επιχείρησης ή/και λειτουργίας κοινοπραξίας» χρονικώς συνηρημένων γενικών εξόδων του έμμεσου κόστους ορθώς δεν έχει κοστολογηθεί εφόσον έχει συμπεριληφθεί στο κόστος των Γενικών εξόδων Διοίκησης του έργου. • Για τον υπολογισμό του κόστους ασφάλισης εργατικού και στελεχιακού δυναμικού ορθώς χρησιμοποιήθηκαν οι αντίστοιχοι πίνακες υπολογισμού του ... καθώς και το οργανόγραμμα του έργου. • Για τον υπολογισμό των κρατήσεων – επιβαρύνσεων για την είσπραξη κάθε λογαριασμού (...κλπ.) ορθώς εκτιμήθηκε ως κόστος το ποσοστό 2,3% του προϋπολογισμού μελέτης. • Θα έπρεπε να γίνει ανάλυση των κονδυλίων ... και ... εφόσον συμμετέχουν στο έργο με ποσοστό μεγαλύτερο του 0,79%. • Στην ανάλυση των κονδυλίων των οποίων των οποίων οι δαπάνες τους έχουν ποσοστό συμμετοχής στο έργο μεγαλύτερο του 0,79% και συγκεκριμένα στον υπολογισμό κόστους των Ημερησίων Δαπανών του εργατικού προσωπικού δε

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

χρησιμοποιήθηκαν οι τιμές του δημοσίου. • Τα πεδία εξόδων ... και ... των Σταθερών Γενικών Εξόδων της εγκυκλίου .../2017 έχουν υπολογιστεί 33.831,81€ και 8.457,95€ έναντι των ορθών 42.289,76€ και 16.915,90€ αντίστοιχα. • Το πεδίο εξόδου ... των Χρονικά Εξαρτημένων Γενικών Εξόδων της εγκυκλίου .../2017 δεν έχει υπολογιστεί διότι θεωρήθηκε ότι συμπεριλαμβάνεται στα Γενικά Έξοδα Διοίκησης του έργου. Σύμφωνα με την κρίση της Επιτροπής θα πρέπει να υπολογιστεί βάση της εν λόγω εγκυκλίου. • Οι ασφαλιστικές εισφορές του Στελεχιακού Δυναμικού της εταιρείας έχουν συμπεριληφθεί και στο πεδίο εξόδου ... των Χρονικά Εξαρτημένων Γενικών Εξόδων της εγκυκλίου ... /2017 καθώς και στα έξοδα Ασφαλιστικές Εισφορές (παρ. 7). • Η Δαπάνη Εναλλακτικής Διαχείρισης δε θα πρέπει να συμπεριληφθεί στο κόστος εργασιών του έργου εφόσον η δαπάνη αυτή συμπεριλαμβάνεται στο ποσό των Απολογιστικών Δαπανών του έργου. • Για τον υπολογισμό του καθαρού κέρδους του έργου αντί του προϋπολογισμού μελέτης, από τον οποίο αφαιρείται το κόστος του έργου, πρέπει να χρησιμοποιηθεί ο προϋπολογισμός προσφοράς του μειοδότη οικονομικού φορέα. Από την ανωτέρω ανάλυση, η Επιτροπή Διαγωνισμού έκρινε ότι απαιτούνται επιπλέον διευκρινήσεις όσον αφορά τον τρόπο υπολογισμού του κόστους και οφέλους του έργου από τον μειοδότη οικονομικό φορέα. Συγκεκριμένα, με το υπ' αριθ. πρωτ. .../04.12.2023 έγγραφο της Αναθέτουσας Αρχής, ζητήθηκαν: 1. Για τον υπολογισμό του άμεσου κόστους • δεν έγινε ανάλυση των κονδυλίων ... εφόσον συμμετέχουν στο έργο με ποσοστό συμμετοχής 0,85%, 3,83%, 0,89% και 0,90% αντίστοιχα και κατά συνέπεια δεν έχουν συμπεριληφθεί στο άμεσο κόστος, • στην ανάλυση των κονδυλίων των οποίων οι δαπάνες τους έχουν ποσοστό συμμετοχής στο έργο μεγαλύτερο του 0,79% και συγκεκριμένα στον υπολογισμό κόστους των Ημερησίων Δαπανών του εργατικού προσωπικού δε χρησιμοποιήθηκαν οι τιμές του δημοσίου, ως έπρεπε. 2. Για τον υπολογισμό του έμμεσου κόστους • τα πεδία εξόδων ... και ... των Σταθερών Γενικών Εξόδων της εγκυκλίου 9/2017 έχουν υπολογιστεί 33.831,81€ και 8.457,95€ έναντι των ορθών 42.289,76€ και 16.915,90€ αντίστοιχα, • το πεδίο εξόδου ... των Χρονικά Εξαρτημένων Γενικών Εξόδων της εγκυκλίου .../2017 δεν έχει υπολογιστεί διότι θεωρήθηκε ότι συμπεριλαμβάνεται στα Γενικά Έξοδα Διοίκησης του έργου. Σύμφωνα με την κρίση της Επιτροπής θα πρέπει να υπολογιστεί βάση της εν λόγω εγκυκλίου, •

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

οι ασφαλιστικές εισφορές του Στελεχιακού Δυναμικού της εταιρείας έχουν συμπεριληφθεί και στο πεδίο εξόδου ... των Χρονικά Εξαρτημένων Γενικών Εξόδων της εγκυκλίου .../2017 καθώς και στα έξοδα Ασφαλιστικές Εισφορές (παρ. 7), • η Δαπάνη Εναλλακτικής Διαχείρισης δε θα πρέπει να συμπεριληφθεί στο κόστος εργασιών του έργου εφόσον η δαπάνη αυτή συμπεριλαμβάνεται στο ποσό των Απολογιστικών Δαπανών του έργου. 3. Για τον υπολογισμό του καθαρού κέρδους του έργου αντί του προϋπολογισμού μελέτης, από τον οποίο αφαιρείται το κόστος του έργου, πρέπει να χρησιμοποιηθεί ο προϋπολογισμός προσφοράς του μειοδότη οικονομικού φορέα. Ο μειοδότης οικονομικός φορέας διαβίβασε εμπρόθεσμα τις διευκρινήσεις που ζητήθηκαν, λαμβάνοντας υπόψη τις υποδείξεις-παρατηρήσεις της Αναθέτουσας αρχής. Η Επιτροπή Διαγωνισμού προέβη εκ νέου στον έλεγχο των στοιχείων του μειοδότη οικονομικού φορέα και διαπίστωσε ότι δεν έχουν διευκρινιστεί πλήρως τα κάτωθι: • Στον υπολογισμό κόστους των ημερησίων δαπανών του εργατικού προσωπικού δε διευκρινίστηκε η μη χρησιμοποίηση τιμών του δημοσίου, όπως είχε ζητηθεί. • Στον υπολογισμό κόστους των κονδυλίων ... δε διευκρινίζεται ο λόγος που στην αρχική Αιτιολογική Έκθεση παρουσιάζουν ζημία για το έργο και στην νέα Αιτιολογική Έκθεση εμφανίζουν να έχουν όφελος για το έργο. • Στον υπολογισμό κόστους του κονδυλίου ... δε διευκρινίζεται ο λόγος που στην αρχική Αιτιολογική Έκθεση η τιμή του εκτιμήθηκε ίδια με την τιμή του προϋπολογισμού μελέτης και στην νέα Αιτιολογική Έκθεση εμφανίζεται να έχει όφελος για το έργο. • Κατά τον υπολογισμό του άμεσου κόστους και συγκεκριμένα για τον υπολογισμό των κονδυλίων που χρησιμοποιήθηκε η εγκύκλιος ... /2017 του ... δε χρησιμοποιήθηκε ο προϋπολογισμός μελέτης ως έπρεπε, αλλά ο προϋπολογισμός του άμεσου κόστους του έργου. Κατά συνέπεια, ζητήθηκε με το υπ' αριθ. πρωτ. .../12.01.2024 έγγραφο της Αναθέτουσας Αρχής η παροχή νέων διευκρινήσεων σχετικά με τα άνωθι. Ο μειοδότης οικονομικός φορέας διαβίβασε εμπρόθεσμα τις νέες διευκρινήσεις που ζητήθηκαν, οι οποίες ελέχθησαν από την Επιτροπή Διαγωνισμού και κρίθηκαν πλήρης. Κατόπιν των ανωτέρω συντάχθηκε το Πρακτικό Ι από την Επιτροπή Διαγωνισμού με το οποίο εισηγήθηκε την ανάδειξη του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» ως προσωρινό ανάδοχο, το οποίο στη συνέχεια εγκρίθηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. .../21-02-2024 Απόφαση... .Κατά της εν

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

λόγω απόφασης ασκήθηκε από την εταιρεία με την επωνυμία «...» Προδικαστική Προσφυγή, η οποία πρέπει να απορριφθεί για τους εξής νόμιμους, αληθείς και βάσιμους λόγους: • Η Επιτροπή Διαγωνισμού ήλεγξε, ως όφειλε διεξοδικά την αιτιολόγηση της ασυνήθιστα χαμηλής οικονομικής προσφοράς του μειοδότη οικονομικού φορέα, όπως φαίνεται στο από 22/01/2024 Πρακτικό Ι της, ζητώντας από την Αναθέτουσα Αρχή την παροχή διευκρινήσεων από τον μειοδότη οικονομικό φορέα. • Οι διευκρινήσεις που ζητήθηκαν από την Επιτροπή Διαγωνισμού αφορούσαν τα οικονομικά χαρακτηριστικά της μεθόδου κατασκευής, βάσει του άρθρου 88 του Ν. 4412/2016. Όπως για παράδειγμα για τον υπολογισμό του καθαρού κέρδους του έργου χρησιμοποιήθηκε ο προϋπολογισμός μελέτης αντί του προϋπολογισμού προσφοράς, δεν έγινε ανάλυση ορισμένων κονδυλίων του άμεσου κόστους, έγιναν λάθος αριθμητικοί υπολογισμοί κ.α. • Η Επιτροπή Διαγωνισμού, εφόσον οι παρεχόμενες διευκρινήσεις του μειοδότη οικονομικού φορέα εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους, που προτείνεται, βάσει της παρ. 3 του άρθρου 88 του Ν. 4412/2016, και εφόσον δεν οδηγούν σε όφελος μικρότερο του 2,5%, τότε δεν μπορούσε να εισηγηθεί την απόρριψη της προσφοράς του. • Η Επιτροπή Διαγωνισμού βασιζόμενη στο άρθρο 102 του Ν. 4412/2016 «Συμπλήρωση - αποσαφήνιση πληροφοριών και δικαιολογητικών (άρθρο 56 παρ. 3 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)» όπου αναφέρεται ότι: «Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής, οι αναθέτουσες αρχές, τηρώντας τις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, ζητούν από τους προσφέροντες ή υποψήφιους οικονομικούς φορείς, όταν οι πληροφορίες ή η τεκμηρίωση που πρέπει να υποβάλλονται είναι ή εμφανίζονται ελλιπείς ή λανθασμένες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων στο ΕΕΕΣ, ή όταν λείπουν συγκεκριμένα έγγραφα, να υποβάλλουν, να συμπληρώνουν, να αποσαφηνίζουν ή να ολοκληρώνουν τις σχετικές πληροφορίες ή τεκμηρίωση...» έκρινε ότι η αιτιολόγηση του μειοδότη οικονομικού φορέα ήταν ελλιπής και λανθασμένη ως προς κάποια σημεία και για τον λόγο αυτό ζητήθηκε η συμπλήρωση, αποσαφήνιση και η διόρθωσή τους, χωρίς να θεωρηθεί ότι υπεβλήθησαν εκ νέου νέες αιτιολογήσεις, εφόσον διορθώσεις έγιναν μόνο στα σημεία που επισημάνθηκαν από την Επιτροπή. Με βάση τα προαναφερθέντα, δεν προκύπτει με ρητή και αδιάστικτη διατύπωση ότι επειδή

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

ο διαγωνιζόμενος οικονομικός φορέας με την επωνυμία «...» προέβη στην αποσαφήνιση, συμπλήρωση ελλειπόντων στοιχείων και στη διόρθωση λανθασμένων στοιχείων, βάσει διευκρινίσεων της Επιτροπής Διαγωνισμού και κατά επέκταση της Αναθέτουσας Αρχής, αποτελεί λόγο για τον αποκλεισμό του. (...)).

18. Επειδή, η προσφεύγουσα με το Υπόμνημά της επί των απόψεων προβάλλει ότι η Αναθέτουσα Αρχή με τις απόψεις της ουσιαστικά συνομολογεί τα αναφερόμενα στην προσφυγή της, παραθέτοντας την σελίδα 5 των απόψεων, υποστηρίζοντας ότι τα εκεί αναφερόμενα συνιστούσαν ελλείψεις και σφάλματα που δεν ήταν δεκτικά διευκρίνισης, υπενθυμίζοντας ότι οι δηλώσεις του οικονομικού φορέα στο πλαίσιο της αιτιολόγησης, αποτελούν, σύμφωνα με το άρθρο 88 του Ν. 4412/2016) δεσμευτικές συμφωνίες, ενώ οι σχετικές δηλώσεις εκ του (εσφαλμένου) περιεχομένου τους δεν μπορούν να αποτελέσουν τέτοιες. Προβάλλει ότι τα σφάλματα αυτά της αιτιολόγησης ήδη καθιστούσαν αυτή ανεπίδεκτη εκτίμησης και ως εκ τούτου έπρεπε να οδηγήσουν σε απόρριψη αυτής και όχι σε περαιτέρω ερώτημα για νέα διευκρίνιση. Επιπροσθέτως, προβάλλει ότι στην σελίδα 5 των απόψεων η Αναθέτουσα Αρχή συνομολογεί ότι η Επιτροπή Διαγωνισμού προέβη εκ νέου στον έλεγχο των στοιχείων του μειοδότη οικονομικού φορέα και διαπίστωσε ότι δεν έχουν διευκρινιστεί πλήρως τα κάτωθι: • Στον υπολογισμό κόστους των ημερησίων δαπανών του εργατικού προσωπικού δε διευκρινίστηκε η μη χρησιμοποίηση τιμών του δημοσίου, όπως είχε ζητηθεί. • Στον υπολογισμό κόστους των κονδυλίων ... δε διευκρινίζεται ο λόγος που στην αρχική Αιτιολογική Έκθεση παρουσιάζουν ζημία για το έργο και στην νέα Αιτιολογική Έκθεση εμφανίζουν να έχουν όφελος για το έργο. • Στον υπολογισμό κόστους του κονδυλίου ... δε διευκρινίζεται ο λόγος που στην αρχική Αιτιολογική Έκθεση η τιμή του εκτιμήθηκε ίδια με την τιμή του προϋπολογισμού μελέτης και στην νέα Αιτιολογική Έκθεση εμφανίζεται να έχει όφελος για το έργο. • Κατά τον υπολογισμό του άμεσου κόστους και συγκεκριμένα για τον υπολογισμό των κονδυλίων που χρησιμοποιήθηκε η εγκύκλιος .../2017 του... , δε χρησιμοποιήθηκε ο προϋπολογισμός μελέτης ως έπρεπε, αλλά ο προϋπολογισμός του άμεσου κόστους του έργου, καταλήγοντας ότι η επιμονή του οικονομικού φορέα σε εσφαλμένες δηλώσεις (1η και 4η παρατηρήσεις) καθιστά άνευ ετέρου απορριπτέα την αιτιολόγησή του. Ακόμη, ισχυρίζεται ότι

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

με τις δεύτερη και τρίτη παρατηρήσεις η Αναθέτουσα Αρχή διαπιστώνει ρητά ότι η παρεμβαίνουσα δεν υπέβαλε διευκρινίσεις, αλλά τροποποίησε πλήρως και οπωσδήποτε παρανόμως την αρχικώς υποβληθείσα αιτιολόγησή του, αναφέροντας ότι στον υπολογισμό κόστους των κονδυλίων ... δε διευκρινίζεται ο λόγος που στην αρχική Αιτιολογική Έκθεση παρουσιάζουν ζημία για το έργο και στην νέα Αιτιολογική Έκθεση εμφανίζουν να έχουν όφελος για το έργο, ότι στον υπολογισμό κόστους του κονδυλίου ... δε διευκρινίζεται ο λόγος που στην αρχική Αιτιολογική Έκθεση η τιμή του εκτιμήθηκε ίδια με την τιμή του προϋπολογισμού μελέτης και στην νέα Αιτιολογική Έκθεση εμφανίζεται να έχει όφελος για το έργο). Κατά την προσφεύγουσα, η διαπίστωση αυτή αρκούσε από μόνη της για την απόρριψη της προσφοράς της παρεμβαίνουσας, ενώ υπό καμία εκδοχή η παροχή διευκρινίσεων μπορεί να συνεπάγεται την μεταβολή της αρχικής αιτιολόγησης διότι μια τέτοια παραδοχή θα αφαιρούσε από την διαδικασία κάθε σοβαρότητα και θα συνιστούσε κατάργηση της σαφούς πρόβλεψης του νόμου περί του χαρακτήρα των αναφερόμενων στην αιτιολόγηση ως δεσμευτικών συμφωνιών. Αναφέρει ότι και σε μεταγενέστερο σημείο (σελ. 6) η Αναθέτουσα Αρχή συνομολογεί την πληθώρα σφαλμάτων της αιτιολόγησης (« Όπως για παράδειγμα για τον υπολογισμό του καθαρού κέρδους του έργου χρησιμοποιήθηκε ο προϋπολογισμός μελέτης αντί του προϋπολογισμού προσφοράς, δεν έγινε ανάλυση ορισμένων κονδυλίων του άμεσου κόστους, έγιναν λάθος αριθμητικοί υπολογισμοί κ.α.».) που καθιστούσαν αυτήν απορριπτέα. Κατά την προσφεύγουσα, το αυτό συνομολογείται και στη συνέχεια (σελ. 6 απόψεων) : «έκρινε ότι η αιτιολόγηση του μειοδότη οικονομικού φορέα ήταν ελλιπής και λανθασμένη ως προς κάποια σημεία και για τον λόγο αυτό ζητήθηκε η συμπλήρωση, αποσαφήνιση και η διόρθωσή τους, χωρίς να θεωρηθεί ότι υπεβλήθησαν εκ νέου νέες αιτιολογήσεις, εφόσον διορθώσεις έγιναν μόνο στα σημεία που επισημάνθηκαν από την Επιτροπή», υποστηρίζοντας ότι το άρθρο 102 του Ν. 4412/2016, όμως, δεν εφαρμόζεται στην αιτιολόγηση και ότι αν η Αναθέτουσα Αρχή διαπίστωσε ότι η αιτιολόγηση ήταν ελλιπής και λανθασμένη όφειλε να την απορρίψει άνευ ετέρου και όχι να ζητήσει διευκρινίσεις αφού διευκρινίσεις νοούνται μόνο επί ορθής και σύννομης καταρχήν αιτιολόγησης. Υποστηρίζει ότι μια εσφαλμένη και ελλιπής αιτιολόγηση δεν μπορεί να ιάται μέσω της διαδικασίας των διευκρινίσεων, οι

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

οποίες αναγκαστικά δεν θα συνιστούν διευκρινίσεις, αλλά νέα αιτιολόγηση απολύτως εκπρόθεσμη. Ισχυρίζεται ότι η συνομολόγηση εκ μέρους της Αναθέτουσας Αρχής της εξαρχής διαπίστωσης από την ίδια του ελλιπούς και εσφαλμένου χαρακτήρα της αιτιολόγησης καθιστά αυτομάτως μη νόμιμη την περαιτέρω αναζήτηση διευκρινίσεων, επομένως ο πρώτος λόγος της προδικαστικής της πρέπει να γίνει δεκτός. Τέλος, προβάλλει ότι κατά τα λοιπά η Αναθέτουσα Αρχή ουδόλως αντικρούει τον έτερο λόγο της προδικαστικής της για τον ζημιογόνο χαρακτήρα της αρχικής και μόνης ληπτέας υπόψη αιτιολόγησης της παρεμβαίνουσας και ως εκ τούτου οι σχετικοί ισχυρισμοί της πρέπει να θεωρηθούν συνομολογημένοι.

19. Επειδή, η προσφεύγουσα με το Υπόμνημά της επί της παρέμβασης προβάλλει ότι επιχειρώντας, ανεπιτυχώς, να αντικρούσει τον πρώτο λόγο της προδικαστικής της προσφυγής η παρεμβαίνουσα φτάνει στο σημείο να υποστηρίξει ότι είναι επιτρεπτή η τροποποίηση της αιτιολόγησης που υποβάλλει ο οικονομικός φορέας όταν η αναθέτουσα αρχή διαπιστώσει ότι οι εξηγήσεις του είναι ελλιπείς ή εσφαλμένες, συνομολογώντας ότι η αιτιολόγησή της ήταν ελλιπής, πλημμελής και εσφαλμένη, αλλά επικαλούμενη μια εσφαλμένη έννοια του «διαλόγου» στον οποίον οφείλει να προβεί η αναθέτουσα αρχή κατά την άποψή της, ενώ ισχυρίζεται ότι νομίμως τροποποίησε την αιτιολόγησή της (κάτι που επίσης συνομολογεί). Ισχυρίζεται ότι η παρεμβαίνουσα υποπίπτει σε σύγχυση μεταξύ της διαδικασίας διαλόγου στην οποία οφείλει να προβεί η αναθέτουσα αρχή επί πάντως αρχικώς παραδεκτής και ορθής αιτιολόγησης και της δήθεν υποχρέωσης της αναθέτουσας αρχής να υποβάλλει ξανά και ξανά ερωτήματα και διευκρινήσεις επί αρχήθεν εσφαλμένης και απορριπτέας αιτιολόγησης, αλλά τέτοια υποχρέωση ουδόλως υφίσταται ούτε κατά το νόμο, ούτε κατά την Διακήρυξη. Επίσης, υποστηρίζει ότι εάν γίνουν δεκτοί οι ισχυρισμοί της παρεμβαίνουσας α) άγουν σε ευτελισμό και στέρησης κάθε σοβαρότητας της κρίσιμης για το δημόσιο συμφέρον διαδικασίας της αιτιολόγησης αφού μια οσοδήποτε πλημμελής αιτιολόγηση, όπως αυτή που υπέβαλε η παρεμβαίνουσα, θα μπορεί να ιάται δια διαδοχικών ερωτήσεων της αναθέτουσας, β) πριμοδοτεί τις μη σοβαρές προσφορές αλλά και τις μη σοβαρές αιτιολογήσεις και γ) εν τέλει προσκρούει ρητώς στο γράμμα και το σκοπό της διαδικασίας που ορίζει το άρθρο 88 του Ν. 4412/2016 (αποκλειστική προθεσμία για υποβολή

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

αιτιολόγησης, δεσμευτικές συμφωνίες το περιεχόμενο αυτής). Προβάλλει, ακόμη, ότι η Αναθέτουσα Αρχή με τις απόψεις της ουσιαστικά συνομολόγησε ότι η αιτιολόγηση της παρεμβαίνουσας ήταν απολύτως πλημμελής, αναφερόμενη στις σελ. 5 και 6 των απόψεων, προβάλλοντας όσα και με το υπόμνημα επί των απόψεων (αμέσως προηγούμενη σκέψη και προς αποφυγή άσκοπων επαναλήψεων). Επικαλείται τις σκέψεις της απόφασης .../2023 του ... , σύμφωνα με την οποία, ως ισχυρίζεται, απορρίπτεται το σύνολο των ισχυρισμών της παρεμβαίνουσας, αναφέροντας ότι από τις παρατεθείσες στο Υπόμνημά της σκέψεις της ως άνω ad hoc δικαστικής απόφασης προκύπτουν τα εξής:• σε περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή διαπιστώσει αιτιολογημένα ότι τα στοιχεία και οι εκτιμήσεις του υποβάλλοντος την αιτιολόγηση οικονομικού φορέα δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα ή κλονίζονται σοβαρά, οφείλει να απορρίψει την προσφορά ως απαράδεκτη, άρα οι ισχυρισμοί της παρεμβαίνουσας περί δήθεν έλλειψης σχετικής δέσμιας αρμοδιότητας διασκεδάζονται πλήρως. Αναφέρει ότι στην προκείμενη περίπτωση η Αναθέτουσα Αρχή διαπίστωσε ότι η αιτιολόγηση της παρεμβαίνουσας ήταν εσφαλμένη και πλημμελής και ως εκ τούτου τα αναφερόμενα σε αυτήν κλονίζονταν σοβαρά, όμως αντί να την απορρίψει, ως είχε δέσμια αρμοδιότητα, προέβη σε νέα ερώτηση για διευκρίνιση που και πάλι διαπιστώθηκε (από την ίδια την Αναθέτουσα Αρχή) εκ νέου ότι ήταν πλημμελής και (αντί να απορρίψει έστω τότε την προσφορά) προέβη εν συνεχεία και σε νέα πρόσκληση για διευκρίνιση την οποία αποδέχθηκε εντελώς ανααιτιολόγητα.• η αναθέτουσα αρχή δεν υποχρεούται, όπως εσφαλμένα υπολαμβάνει η παρεμβαίνουσα να καλεί κατ' επανάληψη τον προσφέροντα να διευκρινίζει, επεξηγεί και συμπληρώνει τα τυχόν ελλιπή στοιχεία της αιτιολογήσεως της προσφοράς του, δοθέντος ότι η αναθέτουσα αρχή, εφόσον αιτιολογεί πλήρως την κρίση της ότι η ελεγχθείσα προσφορά, κατόπιν ειδικής και σαφούς προσκλήσεως προς αιτιολόγησή της από τον προσφέροντα, είναι αναμφίβολα ανεπαρκής, τερματίζει νομίμως τη διαδικασία διαλόγου με τον τελευταίο, χωρίς να υποχρεούται σε περαιτέρω κλήση του για υποβολή πρόσθετων διευκρινίσεων (ΣΤΕ 2128/2022). Σε αντίκρουση της παρέμβασης υπό στοιχείο ... , σημειώνει ότι προς άρση κάθε ατυχούς προσπάθειας δημιουργίας εσφαλμένων εντυπώσεων, ότι ο παρατεθείς στο πλαίσιο του πρώτου λόγου Πίνακας που υπεβλήθη ως ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α δεν

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

περιέχει νέες και ιδιαίτερες αιτιάσεις ώστε να τεθεί ζήτημα εφαρμογής της απόφασης ΣΤΕ 1341/2023, αλλά συγκριτικά στοιχεία των διαφορών των πολλών αιτιολογήσεων που υπέβαλε η παρεμβαίνουσα, τα οποία συνάπτονται με τον πρώτο λόγο της προδικαστικής της που προφανώς περιέχεται στο προβλεπόμενο έντυπο. Επιπλέον, υποστηρίζει ότι απορία προκαλεί η αναφορά στο σημείο ... της παρέμβασης κατά την οποία δεν αμφισβητεί το υλοποιήσιμο της προσφοράς της παρεμβαίνουσας, αφού όλη η προδικαστική της προσφυγή συνιστά ακριβώς σαφέστατη αμφισβήτηση του υλοποιήσιμου της προσφοράς της παρεμβαίνουσας που, ως προβάλλει, αποδεικνύει ότι είναι ζημιόγωνα και ως εκ τούτου μη υλοποιήσιμη. Επιπροσθέτως, επικαλούμενη την απόφαση .../2023 του ... , προβάλλει ότι με τις παρατεθείσες στο Υπόμνημά της κρίσεις της απόφασης αυτής στις οποίες αναφέρεται, πέραν της τεκμηρίωσης της βασιμότητας του οικείου λόγου της προσφυγής της (υπ' αριθμ...) για το αναιτιολόγητο της προσβαλλόμενης, αντικρούεται και ο -απαραδέκτως άλλωστε προβαλλόμενος- με την παρέμβαση λόγος για τη δήθεν αοριστία της πρόσκλησης προς αιτιολόγηση που απευθύνθηκε στην παρεμβαίνουσα, δοθέντος, δε, ότι το ασυνήθιστα χαμηλό της προσφοράς οφειλόταν στο θεσπιζόμενο εκ του νόμου τεκμήριο, νομίμως, κατ' αρχήν, η Αναθέτουσα Αρχή απηύθυνε πρόσκληση με γενικό περιεχόμενο, προκειμένου η αιτούσα να αιτιολογήσει το σύνολο των στοιχείων που συνθέτουν την προσφορά της. Κατά την προσφεύγουσα, σε κάθε περίπτωση η παρεμβαίνουσα ουδόλως αμφισβήτησε τη νομιμότητα της ως άνω πρόσκλησης, ούτε ζήτησε διευκρινίσεις, ενώ μετά την αρχική της αιτιολόγηση απευθύνθηκε σε αυτήν και δεύτερη πιο ειδική πρόσκληση προς την οποία επίσης δεν συμμορφώθηκε. Στο πλαίσιο των αναφερομένων για τον τρίτο λόγο της προσφυγής, η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι αβασίμως η παρεμβαίνουσα προβάλλει ότι ο ισχυρισμός της ερείδεται σε εσφαλμένη βάση εφόσον δήθεν εσφαλμένα εκλαμβάνει ως μόνη παραδεκτή την αρχική της αιτιολόγηση, σύμφωνα, δε, με όσα αναλυτικά προβάλλονται στην προδικαστική της προσφυγή, η μόνη παραδεκτώς υποβληθείσα αιτιολόγηση της παρεμβαίνουσας είναι η πρώτη, ενώ οι μεταγενέστερες αποτελούν μη νόμιμες τροποποιήσεις εκπροθέσμως και απαραδέκτως υποβληθείσες, ως εκ τούτου οι υπολογισμοί της νομίμως και ορθώς αναφέρονται στην πρώτη αιτιολόγηση. Προβάλλει ότι ο ισχυρισμός ότι δεν αμφισβητεί το υλοποιήσιμο

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

της προσφοράς της παρεμβαίνουσας έχει ήδη απαντηθεί και είναι απολύτως αβάσιμος. Ισχυρίζεται ότι η παρεμβαίνουσα αποδύεται σε μια προσπάθεια να πείσει ότι οι διορθώσεις που επέφερε στην αρχική της αιτιολόγηση ήταν ήσσονος σημασίας εκ παραδρομής υπολογιστικά σφάλματα, ενώ τα οικονομικά μεγέθη της προσφοράς της παρέμειναν αναλλοίωτα έως σήμερα (...) και αναφέρει ότι δεν αντικρούει τα αναφερόμενα στον οικείο λόγο της προσφυγής της ως προς το ζημιογόνο της αρχικής της αιτιολόγησης, αφού αναγκάζεται να καταφύγει στην, επίσης εσφαλμένη, δεύτερη αιτιολόγηση και στην τρίτη. Ισχυρίζεται ότι διαφοροποίηση της τάξης των 300.000,00€ δεν οφείλεται σε μικροσφάλματα αλλά σε θεμελιώδη διαφοροποίηση της αρχικής αιτιολόγησης με τις επόμενες, αναφέροντας ότι στην αρχική από 16-10-2023 αιτιολόγηση η παρεμβαίνουσα εμφανίζει προσδοκώμενο καθαρό κέρδος 1.726.535,74€, στην δεύτερη από 13-12-2023 1.665.288,67€ και στην τελική από 18-01-2024 1.434.712,95€. Επιπλέον, προβάλλει ότι το γεγονός ότι ζητήθηκε από την Αναθέτουσα Αρχή τα αποτελέσματα να συγκριθούν με τη συνολική δαπάνη προσφοράς του έργου και όχι τον αρχικό προϋπολογισμό ουδόλως διαφοροποιεί το κόστος του έργου που περιελήφθη στην αρχική αιτιολόγηση και προφανώς παραμένει ως αρχικώς είχε υπολογιστεί, ενώ το γεγονός ότι ζητήθηκε από την Αναθέτουσα Αρχή να διορθωθούν κάποια λάθη υπολογισμών επ' ουδενί μπορεί να δικαιολογήσει το ποσό των 3.643.432,67€ που κατά την παρεμβαίνουσα είναι η διαφορά του κόστους του έργου μεταξύ ... και ... αιτιολόγησης, οι, δε, διαφορές που αναφέρει η επιτροπή αφορούν κατά βάση μικροποσά. Τέλος, κατά τα λοιπά αναφέρεται στα προβαλλόμενα με την προδικαστική της προσφυγή δεδομένου ότι τα αναφερόμενα από την παρεμβαίνουσα στο πλαίσιο του τρίτου λόγου της προσφυγής της ουδόλως έχουν υιοθετηθεί με τις απόψεις της Αναθέτουσας Αρχής, η οποία δεν έχει αντικρούσει τον οικείο λόγο της προσφυγής της, αποδεχόμενη, ως προβάλλει, με τον τρόπο αυτόν την βασιμότητα των ισχυρισμών της.

20. Επειδή, επί των ανωτέρω προβαλλόμενων (σκέψεις 15-19), λεκτέα είναι τα εξής: Σύμφωνα με το άρθρο 4.1.η της Διακήρυξης «η) Η περιγραφόμενη διαδικασία καταχωρείται στο πρακτικό της Επιτροπής Διαγωνισμού ή σε παράρτημά του, που υπογράφεται από τον Πρόεδρο και τα μέλη της. Ως ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές, τεκμαίρονται οικονομικές προσφορές που εμφανίζουν απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

μονάδων από τον μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών που υποβλήθηκαν. Η αναθέτουσα αρχή δύναται να κρίνει ότι συνιστούν ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές και προσφορές με μικρότερη ή καθόλου απόκλιση από το ως άνω όριο. Στις παραπάνω περιπτώσεις, η αναθέτουσα αρχή απαιτεί από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης, η οποία αποστέλλεται μέσω της λειτουργίας «Επικοινωνία» του υποσυστήματος. Αν οικονομικός φορέας δεν ανταποκριθεί στη σχετική πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής εντός της άνω προθεσμίας και δεν υποβάλλει εξηγήσεις, η προσφορά του απορρίπτεται ως μη κανονική και καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγυητική επιστολή συμμετοχής. Αν οι εξηγήσεις δεν γίνουν αποδεκτές, η προσφορά απορρίπτεται, ωστόσο δεν καταπίπτει η εγγυητική επιστολή συμμετοχής. Οι παρεχόμενες εξηγήσεις του οικονομικού φορέα, οι οποίες υποβάλλονται, ομοίως, μέσω της λειτουργίας «Επικοινωνία», ιδίως ως προς τον προσδιορισμό οικονομικών μεγεθών, με τις οποίες ο προσφέρων διαμόρφωσε την προσφορά του, αποτελούν δεσμευτικές συμφωνίες και τμήμα της σύμβασης ανάθεσης που δεν μπορούν να μεταβληθούν καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται τα αναλυτικά αναφερόμενα στα άρθρα 88 και 89 του ν. 4412/2016 Η Επιτροπή Διαγωνισμού ολοκληρώνει τη σύνταξη του σχετικού πρακτικού με το αποτέλεσμα της διαδικασίας, με το οποίο εισηγείται την ανάθεση της σύμβασης στον μειοδότη (ή τη ματαίωση της διαδικασίας), και υποβάλλει στην αναθέτουσα αρχή το σχετικό ηλεκτρονικό αρχείο, ως “εσωτερικό”, προς έγκριση, μεταβιβάζοντας παράλληλα ξανά την αρμοδιότητα διαχείρισης του ηλεκτρονικού διαγωνισμού στον αρμόδιο πιστοποιημένο χρήστη της αναθέτουσας αρχής. Η αποδοχή ή απόρριψη των εξηγήσεων των οικονομικών φορέων, κατόπιν γνώμης της Επιτροπής Διαγωνισμού, η οποία περιλαμβάνεται στο ως άνω πρακτικό, ενσωματώνεται στην απόφαση της επόμενης περίπτωσης (θ). Για την εξέταση των εξηγήσεων δύναται να συγκροτούνται και έκτακτες επιτροπές ή ομάδες εργασίας, κατά τα οριζόμενα στην παρ. 3 του άρθρου 221 ν. 4412/2016.». Ως προελέχθη στην σκέψη 13 της παρούσας, η αναθέτουσα αρχή οφείλει να αξιολογήσει το σύνολο των υποβαλλόμενων στοιχείων και να κρίνει επ' αυτών με αιτιολογημένη κρίση,

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

πριν την απόφασή της για την αποδοχή ή την απόρριψη της προσφοράς, εκ τούτων, δε, παρέπεται ότι η αξιολογική κρίση στις σχετικές διευκρινίσεις επί της εκάστοτε κατατεθείσας προσφοράς διαγωνιζομένου πρέπει να γίνεται πρωτογενώς από την αναθέτουσα αρχή, η οποία οφείλει να προβεί σε ευρύ έλεγχο ουσίας των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών, ενώ οι κρίσεις της υπόκεινται σε έλεγχο αιτιολογίας από τα αρμόδια όργανα, όπως εν προκειμένω η ΕΑΔΗΣΥ. Σε κάθε περίπτωση, η οικεία απόφαση της αναθέτουσας αρχής περί αξιολόγησης των οικονομικών προσφορών και ανάδειξης προσωρινού αναδόχου, δια της οποίας ενσωματώνεται και σκέλος περί της αποδοχής ή απόρριψης «ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς», κατόπιν των υποχρεωτικών εξηγήσεων του προσφέροντος, θα πρέπει να είναι ειδικά αιτιολογημένα σε σχέση, τόσο με όσα ο προσφέρων επικαλέστηκε και προσκόμισε με τις εξηγήσεις του, όσο και με όσα έπρεπε να αποδειχθούν και δεν αποδείχθηκαν. Από το σώμα της προσβαλλόμενης με α.π. ... (Α.Δ.Α...) απόφασης του ... με θέμα: «Έγκριση του από 22-01-2024 Πρακτικού Ι Αποσφράγισης και Αξιολόγησης Προσφορών της Επιτροπής του ανοικτού ηλεκτρονικού Διαγωνισμού για το έργο «...» της Δράσης ... του ... », προκύπτει ότι, σε σχέση με την αξιολόγηση της αιτιολόγησης και των διευκρινίσεων/εξηγήσεων της παρεμβαίνουσας της οποίας η προσφορά κρίθηκε ως ασυνήθιστα χαμηλή, αναγράφεται μόνο ότι «(...)ελέχθησαν οι παρεχόμενες εξηγήσεις του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» και κρίθηκαν επαρκής από την Επιτροπή Διαγωνισμού, διότι η ανάλυση κόστους έγινε στο μεγαλύτερο μέρος του βάση της υπ' αριθ. πρωτ. ... (ΑΔΑ:...) ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ... της ... και στα κόστη που δεν ακολουθήθηκε η ως άνω Εγκύκλιος τεκμηριώθηκε πλήρως ο τρόπος επιλογής. (...) Α Π Ο Φ Α Σ Ι Ζ Ο Υ Μ Ε 1. Την αποδοχή της αιτιολόγησης ως ασυνήθιστα χαμηλή προσφοράς του πρώτου κατά σειρά μειοδοσίας οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» και ποσοστό έκπτωσης 21,29%. (...)» (σελ. 7 της προσβαλλόμενης). Περαιτέρω, ως προελέχθη στην σκέψη 14 της παρούσας, οι διαγωνιζόμενοι δεν εμποδίζονται να προβάλλουν το πρώτον ισχυρισμούς περί ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών έτερων προσφερόντων, με την άσκηση προδικαστικής προσφυγής, τους ενώπιον της ΕΑΔΗΣΥ, προς την οποία, άλλωστε, η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται κατ' άρθρον 365 παρ. 1 περ. β' Ν. 4412/2016 να υποβάλλει απόψεις, με τις οποίες έχει τη δυνατότητα

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

να παραθέσει αρχική ή συμπληρωματική αιτιολογία της προσβαλλόμενης πράξης, η οποία, στην περίπτωση αυτή, μπορεί να αναφέρεται ιδίως στις αιτιάσεις του προσφεύγοντος περί ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών έτερων προσφερόντων. Εν προκειμένω, κατά τα ειδικότερα στην σκέψη 17 της παρούσας, στις Απόψεις της Αναθέτουσας Αρχής επί των αιτιάσεων της προδικαστικής προσφυγής, αναφέρεται μόνο ότι «Ο μειοδότης οικονομικός φορέας διαβίβασε εμπρόθεσμα τις νέες διευκρινήσεις που ζητήθηκαν, οι οποίες ελέχθησαν από την Επιτροπή Διαγωνισμού και κρίθηκαν πλήρης. (...)» • Η Επιτροπή Διαγωνισμού, εφόσον οι παρεχόμενες διευκρινήσεις του μειοδότη οικονομικού φορέα εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους, που προτείνεται, βάσει της παρ. 3 του άρθρου 88 του Ν. 4412/2016, και εφόσον δεν οδηγούν σε όφελος μικρότερο του 2,5%, τότε δεν μπορούσε να εισηγηθεί την απόρριψη της προσφοράς του. • Η Επιτροπή Διαγωνισμού βασιζόμενη στο άρθρο 102 του Ν. 4412/2016 «Συμπλήρωση - αποσαφήνιση πληροφοριών και δικαιολογητικών (άρθρο 56 παρ. 3 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)» όπου αναφέρεται ότι: (...) έκρινε ότι η αιτιολόγηση του μειοδότη οικονομικού φορέα ήταν ελλιπής και λανθασμένη ως προς κάποια σημεία και για τον λόγο αυτό ζητήθηκε η συμπλήρωση, αποσαφήνιση και η διόρθωσή τους, χωρίς να θεωρηθεί ότι υπεβλήθησαν εκ νέου νέες αιτιολογήσεις, εφόσον διορθώσεις έγιναν μόνο στα σημεία που επισημάνθηκαν από την Επιτροπή. Με βάση τα προαναφερθέντα, δεν προκύπτει με ρητή και αδιάσπικτη διατύπωση ότι επειδή ο διαγωνιζόμενος οικονομικός φορέας με την επωνυμία «...» προέβη στην αποσαφήνιση, συμπλήρωση ελλειπόντων στοιχείων και στη διόρθωση λανθασμένων στοιχείων, βάσει διευκρινήσεων της Επιτροπής Διαγωνισμού και κατά επέκταση της Αναθέτουσας Αρχής, αποτελεί λόγο για τον αποκλεισμό του. (...)» (σελ. 6-7 των απόψεων). Από τα ανωτέρω και από το σύνολο των εγγράφων του ηλεκτρονικού φακέλου του διαγωνισμού προκύπτει ότι ενώ η Επιτροπή του Διαγωνισμού διαπίστωνε κάθε φορά τα ζητήματα προς διευκρίνιση σχετικά με την προσφορά της παρεμβαίνουσας, την αιτιολόγηση αυτής και τις παρεχόμενες εκ μέρους της κάθε φορά διευκρινίσεις, αναλύοντάς τα στο οικείο Πρακτικό, προκειμένου να θέσει τα σχετικά ερωτήματα προς διευκρίνιση, η Αναθέτουσα Αρχή ούτε στην προσβαλλόμενη απόφαση ούτε στις απόψεις της αιτιολογεί με ποιο τρόπο ήρθαν με την τρίτη και τελική αιτιολόγηση της παρεμβαίνουσας οι

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

πλημμέλειες που οδήγησαν την Επιτροπή του διαγωνισμού να ζητήσει από την Αναθέτουσα Αρχή να αιτηθεί την παροχή νέων διευκρινίσεων σχετικά με την αιτιολόγηση της προσφοράς της παρεμβαίνουσας και την Αναθέτουσα Αρχή να ζητήσει από αυτήν τις διευκρινίσεις αυτές, ούτε αναφέρεται με πλήρη, ειδική και επαρκή αιτιολογία στα στοιχεία που περιελάμβανε η τρίτη κατά σειρά υποβληθείσα αιτιολόγηση της παρεμβαίνουσας και στο κατά πόσο αυτά ικανοποίησαν και με ποιο τρόπο τα ερωτήματά της προς την παρεμβαίνουσα, ήτοι δεν αιτιολογεί γιατί έκρινε επαρκείς τις εξηγήσεις αυτές και τις απεδέχθη και αν οι διαπιστωθείσες πλημμέλειες της αιτιολόγησης και των εξηγήσεων της παρεμβαίνουσας επί της οικονομικής της προσφοράς καθιστούν ή όχι αυτή ασυνήθιστα χαμηλή και την προσφερόμενη τιμή ανεπαρκή ή επαρκή για την εκτέλεση της συγκεκριμένης υπό ανάθεση σύμβασης, αν, δηλαδή, είναι εν τέλει υλοποιήσιμη η προσφορά αυτή, γενομένου δεκτού του δεύτερου λόγου της προδικαστικής προσφυγής περί πλημμελούς αιτιολογίας της προσβαλλόμενης. Η, δε, αιτιολογία αυτή, σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, δεν συμπληρώθηκε με τις απόψεις της Αναθέτουσας Αρχής. Ωστόσο, επειδή πρέπει να εκφέρεται ασφαλής κρίση της αναθέτουσας αρχής ως προς το παραδεκτό της προσφοράς, κατόπιν αποσαφήνισης όλων των κρίσιμων στοιχείων που τη συνθέτουν, η μη πλήρωση έστω και μίας από τις συνθήκες αυτές καθιστά την διαδικασία ελέγχου της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς πλημμελή. Ως αναλυτικά προελέχθη στην σκέψη 15 της παρούσας, η προσφεύγουσα προβάλλει ειδικούς και συγκεκριμένους ουσιώδεις ισχυρισμούς περί ανεπίτρεπτης διαφοροποίησης και μεταβολής της ήδη υποβληθείσας αιτιολόγησης της παρεμβαίνουσας, διότι επιχειρήθηκε μεταβολή του περιεχομένου της με τις παρασχεθείσες διαδοχικές διευκρινίσεις, καθώς και ότι η οικονομική προσφορά της παρεμβαίνουσας είναι ζημιογόνος. Συγκεκριμένα, προβάλλει ειδικούς και συγκεκριμένους ουσιώδεις ισχυρισμούς περί του ότι η παρεμβαίνουσα με την υποβολή της αιτιολόγησής της επί της κατά τεκμήριο ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς της και τις εν συνεχεία παρεχόμενες εκ μέρους της διευκρινίσεις επί της αιτιολόγησης αυτής, που εδόθησαν δύο φορές, μετά από σχετικά αιτήματα της Αναθέτουσας Αρχής, προέβη σε μη νόμιμη μεταβολή/τροποποίηση της αρχικής της αιτιολόγησης, υποβάλλοντας στην ουσία τρεις αιτιολογικές εκθέσεις, με αποτέλεσμα να την καταστήσει από

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

ζημιογόνα, κερδοφόρα, καθώς και ότι η Αναθέτουσα Αρχή, ενώ μπορούσε να ζητήσει και εν συνεχεία να κρίνει αποκλειστικά και μόνο διευκρινίσεις επί της αρχικώς υποβληθείσας αιτιολόγησης, μη νόμιμα δέχθηκε τροποποιήσεις αυτής που μετέβαλαν ουσιώδη στοιχεία της αρχικώς υποβληθείσας αιτιολόγησης, αναφέροντας, μεταξύ άλλων, ότι στην αρχική αιτιολόγηση η παρεμβαίνουσα εμφανίζει προσδοκώμενο καθαρό κέρδος 1.726.535,74 €, στην δεύτερη 1.665.288,67 € και στην τελική 1.434.712,95 ευρώ. Περαιτέρω, με το υπ' αριθ. Πρωτ.../04.12.2023 έγγραφο της Αναθέτουσας Αρχής, ζητήθηκαν τα κάτωθι: 1. Για τον υπολογισμό του άμεσου κόστους • δεν έγινε ανάλυση των κονδυλίων ... εφόσονσυμμετέχουν στο έργο με ποσοστό συμμετοχής 0,85%, 3,83%, 0,89% και 0,90% αντίστοιχακαι κατά συνέπεια δεν έχουν συμπεριληφθεί στο άμεσο κόστος, • στην ανάλυση των κονδυλίων των οποίων οι δαπάνες τους έχουν ποσοστό συμμετοχής στοέργο μεγαλύτερο του 0,79% και συγκεκριμένα στον υπολογισμό κόστους των ΗμερησίωνΔαπανών του εργατικού προσωπικού δε χρησιμοποιήθηκαν οι τιμές του δημοσίου, ως έπρεπε.2. Για τον υπολογισμό του έμμεσου κόστους • τα πεδία εξόδων ... των Σταθερών Γενικών Εξόδων της εγκυκλίου .../2017 έχουνυπολογιστεί 33.831,81€ και 8.457,95€ έναντι των ορθών 42.289,76€ και 16.915,90€ αντίστοιχα, • το πεδίο εξόδου ... των Χρονικά Εξαρτημένων Γενικών Εξόδων της εγκυκλίου .../2017 δεν έχειυπολογιστεί διότι θεωρήθηκε ότι συμπεριλαμβάνεται στα Γενικά Έξοδα Διοίκησης του έργου.Σύμφωνα με την κρίση της Επιτροπής θα πρέπει να υπολογιστεί βάση της εν λόγω εγκυκλίου,• οι ασφαλιστικές εισφορές του Στελεχιακού Δυναμικού της εταιρείας έχουν συμπεριληφθεί καιστο πεδίο εξόδου ... των Χρονικά Εξαρτημένων Γενικών Εξόδων της εγκυκλίου .../2017 καθώςκαι στα έξοδα Ασφαλιστικές Εισφορές (παρ. 7), • η Δαπάνη Εναλλακτικής Διαχείρισης δε θα πρέπει να συμπεριληφθεί στο κόστος εργασιών τουέργου εφόσον η δαπάνη αυτή συμπεριλαμβάνεται στο ποσό των Απολογιστικών Δαπανών του έργου. 3. Για τον υπολογισμό του καθαρού κέρδους του έργου αντί του προϋπολογισμού μελέτης, από τονοποίο αφαιρείται το κόστος του έργου, πρέπει να χρησιμοποιηθεί ο προϋπολογισμός προσφοράςτου μειοδότη οικονομικού φορέα.Ακόμη, μεταξύ άλλων, με το υπ' αριθ. πρωτ. .../12.01.2024 έγγραφο της Αναθέτουσας Αρχής ζητήθηκε η παροχή νέων διευκρινίσεων από την παρεμβαίνουσα επί των σχετικών διαπιστώσεων της

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

Επιτροπής του Διαγωνισμού για ζητήματα που δεν είχαν διευκρινιστεί πλήρως και συγκεκριμένα διότι α) στον υπολογισμό κόστους των ημερησίων δαπανών του εργατικού προσωπικού δεν διευκρινίστηκε η μη χρησιμοποίηση τιμών του δημοσίου, όπως είχε ζητηθεί β) στον υπολογισμό κόστους των κονδυλίων ... δεν διευκρινίζεται ο λόγος που στην αρχική Αιτιολογική Έκθεση παρουσιάζουν ζημία για το έργο και στην νέα Αιτιολογική Έκθεση εμφανίζουν να έχουν όφελος για το έργο γ) στον υπολογισμό κόστους του κονδυλίου ... δεν διευκρινίζεται ο λόγος που στην αρχική Αιτιολογική Έκθεση η τιμή του εκτιμήθηκε ίδια με την τιμή του προϋπολογισμού μελέτης και στην νέα Αιτιολογική Έκθεση εμφανίζεται να έχει όφελος για το έργο και δ) κατά τον υπολογισμό του άμεσου κόστους και συγκεκριμένα για τον υπολογισμό των κονδυλίων που χρησιμοποιήθηκε η εγκύκλιος .../2017 του ... δεν χρησιμοποιήθηκε ο προϋπολογισμός μελέτης ως έπρεπε, αλλά ο προϋπολογισμός του άμεσου κόστους του έργου. Τα προαναφερόμενα ζητήματα, ως προελέχθη, δεν αιτιολογήθηκαν από την Αναθέτουσα Αρχή ούτε η αιτιολογία αυτή συμπληρώθηκε με τις απόψεις της, ήτοι γιατί έκανε αποδεκτή την αιτιολόγηση και τις διευκρινίσεις/εξηγήσεις της παρεμβαίνουσας και εν τέλει την οικονομική της προσφορά, ανακηρύσσοντας αυτή προσωρινή ανάδοχο του υπό ανάθεση έργου. Ωστόσο, όπως έχει νομολογηθεί, μόνη αρμόδια να αποφανθεί περί του αποκλεισμού του διαγωνιζομένου από τη διαδικασία ανάθεσης είναι η αναθέτουσα αρχή, αφού αυτή κρίνει αιτιολογημένα αν τα στοιχεία που παρείχε ο διαγωνιζόμενος εξηγούν ή όχι ικανοποιητικά την προσφερόμενη τιμή και αν αυτή επαρκεί για την υλοποίηση της συγκεκριμένης σύμβασης, της ΕΑΔΗΣΥ μη δυνάμενης να υποκαταστήσει την αναθέτουσα αρχή ως προς την άσκηση της συγκεκριμένης αρμοδιότητας (πρβλ. ΣτΕ 602/2021, ΕΑ ΣτΕ 288/2020). Εν προκειμένω, η ΕΑΔΗΣΥ δεν μπορεί να υποκαταστήσει την Αναθέτουσα Αρχή και να αξιολογήσει πρωτογενώς τις σχετικές διευκρινίσεις και την αιτιολόγηση επί της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας. Με τα ανωτέρω δεδομένα, ως προελέχθη, είναι βάσιμος ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας, ως αυτός εμπεριέχεται στον δεύτερο λόγο της κρινόμενης προδικαστικής προσφυγής, με αποτέλεσμα η σχετική απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής να είναι πλημμελώς αιτιολογημένη, διότι δεν περιλαμβάνει ευρύ έλεγχο ουσίας της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς της παρεμβαίνουσας ως προς την αποδοχή της

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

ανωτέρω αιτιολόγησής της και των διευκρινίσεων αυτής, αμφότερων ως επαρκών και αν η οικονομική αυτή προσφορά είναι ή μη εν συνόλω κερδοφόρα και υλοποιήσιμη, η δε αιτιολογία αυτή δεν συμπληρώθηκε με τις απόψεις της Αναθέτουσας Αρχής. Ως εκ τούτου, δεδομένου ότι η αξιολογική κρίση στις σχετικές διευκρινίσεις επί της εκάστοτε κατατεθείσας προσφοράς διαγωνιζομένου πρέπει να γίνεται πρωτογενώς από την αναθέτουσα αρχή και η σχετική απόφαση θα πρέπει να είναι ειδικά αιτιολογημένη σε σχέση με όσα ο προσφέρων επικαλέστηκε και προσκόμισε με τις εξηγήσεις του, ο οικείος λόγος της προδικαστικής προσφυγής πρέπει να γίνει δεκτός κατά τα ανωτέρω και να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη κατά το μέρος αυτής με το οποίο έγινε δεκτή η αιτιολόγηση και οι διευκρινίσεις/εξηγήσεις επί της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας, χωρίς νόμιμη αιτιολογία. Τούτο, γιατί, ως προελέχθη, η ΕΑΔΗΣΥ δεν έχει εξουσία να τροποποιήσει την προσβληθείσα πράξη ούτε να προβεί, καθ' υποκατάσταση της αναθέτουσας αρχής, η ίδια στην οφειλόμενη ενέργεια (πρβλ. ΣτΕ 832/2021). Ειδικότερα, η Αρχή δεν δύναται να υποκαταστήσει την αναθέτουσα αρχή στην άσκηση των αρμοδιοτήτων του άρθρου 88 Ν. 4412/2016, ήτοι στην έκδοση αιτιολογημένης απόφασης αποδοχής της οικονομικής προσφοράς ή απόρριψής της ως ασυνήθιστα χαμηλής, η οποία (έκδοση της οικείας απόφασης) προϋποθέτει την ανάπτυξη πραγματικού διαλόγου μεταξύ του οικονομικού φορέα και της αναθέτουσας αρχής για τη διαπίστωση της σοβαρότητας και της φερεγγυότητας της προσφοράς. Η αναθέτουσα αρχή, είναι κατά τεκμήριο, σε θέση να εκτιμήσει τελικά τον ρεαλιστικό ή μη χαρακτήρα μιας προσφοράς σε σχέση με το κόστος εκτέλεσης της σύμβασης, της οποίας τον προϋπολογισμό, το τιμολόγιο μελέτης και τα λοιπά τεύχη δημοπράτησης η ίδια κατήρτισε, προκειμένου να αποφανθεί αιτιολογημένα για τον τυχόν ασυνήθιστα χαμηλό χαρακτήρα των προσφορών, ενώ έχει την υποχρέωση να αιτιολογεί νομίμως, ήτοι σαφώς, ειδικώς και επαρκώς κατ' άρθρο ... την απόφαση αποδοχής ή απόρριψης οικονομικής προσφοράς κατά τα άνω, η οποία εκδίδεται κατ' ενάσκηση ευρείας διακριτικής ευχέρειας των οργάνων της. Κατόπιν των γενομένων δεκτών αμέσως παραπάνω, η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέρος αυτής με το οποίο έγινε δεκτή η αιτιολόγηση και οι διευκρινίσεις/εξηγήσεις επί της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας, χωρίς νόμιμη αιτιολογία, προκειμένου η υπόθεση να

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

αναπεμφθεί στην Αναθέτουσα Αρχή, ώστε να εκτιμηθεί αιτιολογημένα από τα αρμόδια όργανά της, κατ' ενάσκηση των κατ' άρθρα 88 Ν. 4412/2016 και 4.1.η της Διακήρυξης αρμοδιοτήτων τους, εάν οι επικαλούμενες εκ μέρους της προσφεύγουσας πλημμέλειες της αιτιολόγησης και των διευκρινίσεων/εξηγήσεων της παρεμβαίνουσας επί της οικονομικής της προσφοράς καθιστούν ή όχι αυτή ασυνήθιστα χαμηλή και την προσφερόμενη τιμή ανεπαρκή ή επαρκή για την εκτέλεση της συγκεκριμένης υπό ανάθεση σύμβασης.

21. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η προδικαστική προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή, η παρέμβαση να απορριφθεί και η προσβαλλόμενη απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής να ακυρωθεί κατά το αντίστοιχο μέρος της, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο διατακτικό, καθώς και να οριστεί η επιστροφή στην προσφεύγουσα του καταβληθέντος παραβόλου.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την προδικαστική προσφυγή.

Απορρίπτει την παρέμβαση.

Ακυρώνει την προσβαλλόμενη με ... (Α.Δ.Α....) απόφαση του ... με θέμα: «Έγκριση του από 22-01-2024 Πρακτικού Ι Αποσφράγισης και Αξιολόγησης Προσφορών της Επιτροπής του ανοικτού ηλεκτρονικού Διαγωνισμού για το έργο «...» της Δράσης ... του ...» κατά το μέρος με το οποίο έγινε δεκτή η αιτιολόγηση και οι διευκρινίσεις/εξηγήσεις επί της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας, χωρίς νόμιμη αιτιολογία, η δε υπόθεση πρέπει να αναπεμφθεί στην Αναθέτουσα Αρχή, προκειμένου να εκτιμηθεί αιτιολογημένα από τα αρμόδια όργανά της, κατ' ενάσκηση των κατ' άρθρα 88 Ν. 4412/2016 και 4.1.η της Διακήρυξης αρμοδιοτήτων τους, εάν οι ανωτέρω διευκρινίσεις/εξηγήσεις, λαμβανομένων υπόψη των επικαλούμενων από την προσφεύγουσα πλημμελειών της αιτιολόγησης και των διευκρινίσεων/εξηγήσεων της παρεμβαίνουσας επί της οικονομικής της προσφοράς, καθιστούν ή όχι αυτή ασυνήθιστα χαμηλή και την προσφερόμενη τιμή ανεπαρκή ή επαρκή για την εκτέλεση της συγκεκριμένης υπό ανάθεση σύμβασης, κατά τα ειδικότερα διαλαμβανόμενα στο σκεπτικό (σκέψη 20).

Αριθμός Απόφασης: 719 / 2024

Ορίζει την επιστροφή στην προσφεύγουσα του καταβληθέντος παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 19 Απριλίου 2024 και εκδόθηκε στις 9 Μαΐου 2024 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Ο Πρόεδρος

Η Γραμματέας

ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ
και α/αΚΩΝ. ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΩΤΕΙΝΗ ΜΑΡΑΝΤΙΔΟΥ